Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 105 | Łódź, Wtorek, 6 maja 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ח׳ אייר תר״ץ | № 105

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ערב א רעוואלוציע אין אינדיען

מאהאטמא גאנדהי ארעסטירט

לאנדאן, 5 (אטע) מאהאטמא גאנדהי איז ארעסטירט געווארען אין דער נאכט פון זונטאג אויף מאנטאג. גאנדהי איז אריינגעזעצט געווארען אין טורמע אין דער שטאט פאן הינטער באמביי.

דער ארעסט איז פארקומען אויפ׳ן גרונד פון א פערשטענדיגונג צווישען וויצע קעניג פון אינדיען אין דער לאנדאנער רעגירונג. אין באמביי זענען אנגענומען געווארען שארפע זיכער-קייטס-מיטלען. דער ארעסט איז פארגעקומען אויפ׳ן גרונד פון א פאליציי-אישען געזעץ, וועלכע גיט דער ענגלישער מאכט די מעגליכקייט צו האלטען דעם ארעסטירטען אן׳אונבעגרעניצטע צייט אין טורמע אהן א פראצעס. צוליב דעם איז מעגליך, אז גאנדהי׳ס פראצעס וועט נישט פארקומען.

באמביי, 5 (ספ. טעל.) גאנדהי איז אי-בערגעפיהרט געווארען קיין באהולי, וואו מ׳האט איהם ארויסגעפיהרט פון צוג, און דאן איז ער אויך געפיהרט געווארען אונטער א פאליציי-אישען עסקארט.

לאנדאן, 5 (ספ. טעל.) רייטער מעלדעט פון יאלאפיר, אז גאנדהי׳ס ארעסט איז פארגעקו-מען אויף א בעפעהל פון דער בריטישער רע-גירונג.

באמביי, 5 (ספעצ. טעל.) דער אזוי גע-רופענער מלחמה-ראט פון באמבייער קאנגרעס איז א זיך צונויפגעקומען גלייך נאך גאנדהי׳ס ארעסט און בעשלאסען דעם היינטיגען און מארגענדיגען טאג צו ערקלערען אלס טרויער-טאג.

לאנדאן, 5 (אטאז). דער מיניסטער פאר אינדיען וועדזשוואוד האט ערקלערט אין פארלא-מענט, אז גאהנדי איז ארעסטירט געווארען אויפ׳ן גרונד פון געזעץ פון 1827. יאהר. קיין ערנסטע אונרוהען זענען נאכ׳ן ארעסט נישט פארגעקומען.

לאנדאן 5. (אטו) די ענגלישע רעגירונג האט ערקלערט, אז גאנדהי איז נישט ארעסטירט נאר אינטערנירט, ער האט בעקומען פון דער רעגירונג 100 רופי׳ען אויף די נויטיגע אויסגאבען.

ער איז ארעסטירט געווארען ווען ער איז געשלאפען דורך א הויכען בעאמטען מיט 20 פאר-ליציאנטען.

לאנדאן 5. (אטאז) די אינדישע רעגירונג האט פערעפענטליכט אן׳אפיציעלען בעריכט וועגען דעם ארעסט פון גאנדהי׳ן, גאנדהי׳ן ווערען פארגע-ווארפען א גאנצע ריי חטאים, גאנדהי׳ן האט מעהר נישט געקענט בלייבען אויף דער פרייהייט, ווייל דאס וואלט געדראהט די רוה אין אינדיען.

לאנדאן, 5. (אטאז) אין צוזאמענהאנג מיט׳ן ארעסט פון גאנדהי׳ן זענען קיין באמביי געקומען גרויסע מיליטער-כחות, כדי צו אונטערדריקען יעדען פרוב ארויסצורופען אונרוהען, די אייראפעאישע אנגעשטעלטע פון די באנקען און גרויסע פירמען זענען פערזעהען געווארען מיט געוועהר.

לאנדאן, 5. (אטאז) אין קירקי (אינדיען), 5 קילאמעטער פון ארט, וואו גאנדהי געפינט זיך אין טורמע, איז זונטאג פארגעקומען אן׳אויפרוהר. 2 קינדער זענען שווער פערוואונדעט געווארען. 4 לייכט פערוואונדעט.

וועגען נייע שטאטראט-וואהלען אין לאדז

וועט פארקומען א זיצונג אין מיניס-טארען-ראט

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט). די פראגע וועגען אויסשרייבען נייע שטאט-וואהלען אין ווארשא וועט בעטראכט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון מיניסטארען-ראט.

אויף דער זעלבער זיצונג וועט אויך בעטראכט ווערען דער גורל פון לאדזער שטאט-ראט.

ארגאניזאציע פון סטודענטען-אויסטויש אין פערשידענע לענדער

פאריז, 5. (יט״א טעלעגראפיש) היא איז געעפענט געווארען די סעסיע פון דער אינטערנאצ-יאנאלער סטודענטען-ארגאניזאציע ביים אינסטיטוט פאר אינטעלעקטועלער מיטארבייט.

אין דער סעסיע בעטייליגט זיך אויך א פאר-שטעהער פון וועלט-פערבאנד פון די יידישע סטו-דענטען.

די בעראטונגען זענען אין דער ערשטער ריי געווידמעט דער ארגאניזאציע פון סטודענטען-אויס-טויש אין פערשידענע לענדער.

לאדזער יודישע טעאטער-געזעלשאפט

טעאטער „ארט", אלעי 1-טער מאי 2

מיטוואך, דעם 7-טען מאי 1930, פינקטליך 8.30 אין אווענד קומט פאר אן׳

איינציגער ווארט-קאנצערט

פון בעריהמטען ארטיסט-רעציטאטאר

הערץ גראסבארט

אין פראגראם: י. ל. פרץ, שלום-עליכם, מ. ל. האלפערן, משה נאדר, א. לוצקי, איציק מאנגער, אליעזר שטיינבארג א. א.

בילעטען צו בעקומען אין פאפיר-געשעפט פון ש. האמבורסקי, פיעטריקאווער 42 און אין טאג פון קאנצערט אין דער קאסע פון טעאטער „ארט".

DYREKCJA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA ELEKTRYCZNEGO

Spółka Akcyjna

ELEKTROWNIA ŁODZKA

podaje do wiadomości Pp. Odbiorców energji elektrycznej na **OGRANICZNIKI**, iż ostateczny termin uregulowania należności za **rachunki II-go kwartału (bronzowe)**, to jest za czas od **1 maja 1930 r.** do **1 sierpnia 1930 r. upływa dnia 10 maja r. b.**

Niewpłacenie należności w terminie wyżej wskazanym pociągnie za sobą skutki zerwania umowy zawartej na dostawę energji elektrycznej, oraz przerwę w dostawie prądu, bez uprzedniego o tem zawiadomienia.

W celu uniknięcia ścisku przy płaceniu w ostatecznym terminie, uprasza się o wcześniejsze regulowanie należności.

Przy płaceniu należy bezwzględnie przedstawić zapłacony rachunek bronzowy za 1 kwartał 1930 roku.

וויכטיג נייעס

צום זומער-סעזאן!!!

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז צום איצטיגען זומער-סעזאן עמפפעהל איך

פולע בעקעסטיגונג

חאט בע-שטייט פון פרישטיקע, געשמאקהאפטיג פליישיג מיטאג און א מילכיג אדער פליישיג אווענדברויט

נור פאר 6 זל.

כשר! ערשטקלאסיגע בעדינונג! כשר!

מיט אכטונג קאפע-רעסטאראן

„Piccadilly"

לאדז, זאוואדזקא 1, טעל. 203-40

זעלטענע געלעגענהייט!

א פראנט-געוועלב

מיט א גרויס שוי-פענסטער

אויף פיעטריקאווער 174

פון זאפארט איבערצוגעבען

עווענטועל מיט א וואוינונג.

צו דערוויסען זיך פיעטריקאווער 182, וואוינונג 13.

Dr. med.

LAJCHTER

צאהן-כירורג

Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka pit.

przeprowadził się na ZIELONĄ 9

Ip. front, tel. 149-66

od 1½–5 po poł.

בעקאנטמאכונג.

דער צענטראלער קליינהענדלער-פאריין פון פרוכטען און געמיזע-הענדלער אויף מערק אונטער׳ן פרייען הימעל מאכט בעקאנט, אז היינט, דינסטאג, ד. 6-טען מאי, 7 אווענד קומט פאר

אן ארגאניזאציאנס-פערזאמלונג

אין לאקאל ליפאווא 31 מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) דאס איבערלעזען די סטאטוטען; 2) וועגען קריטישען און עקאנאמישען מצב פון דער בראנזשע; 3) פערשידענעס.

אלע הענדלער ווערען געבעטען אין אייגענעם אינטערעס פינקטליך צו ערשיינען.

מיט אכטונג די גרינדונגס-קאמיסיע.

Dr. med. **Dawid Wajskopf**

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציאל-ארצט פאר מאגען, לעבער און קישקע-קראנקהייטען.

רענטגענאלאג

Piotrkowska 104 B, tel. 114-82

נעמט אן פון 4 – 7, זונטאג פון 10 – 12 מיטאג.

מאשין-לעבער

ווערען אנגענומען אויסצוניידען ביי

ג. גארדמאן, צעגעלניאנא 92

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 47 יאהר מיין הייסגעליבטע פרוי, אונזער אונפערגעסליכע מוטער, טייערע שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ״ע טויבע-רבקה שאיעוויטש

אשת ר׳ משה נ״י (געבוירען פוקס)

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, פ׳ אחו״ק, ח׳ אייר תר״ץ (דעם 6 טען מאי 1930), 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז וואלבארסקא 19, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

אראבישע דעלעגאציע פון א״י

אנגעקומען קיין אמעריקא

דעלעגאציע־פארזיצער פאדערט אפצושאפען די באלפור־דעקלאראציע

ניו־יארק (יט״א) אהער איז אנגעקומען די אראבישע דעלעגאציע פון א״י, בראש פון וועלכער עס שטעהט עמיר אבדעל ארסלאן, דער פארזיצער פון דער סיריש־פאלעסטינישער דעלעגאציע ביים פעלקערבונד. אין א געשפרעך מיט׳ן פארשטעהער פון דער יידישער טעלעגראפען־אגענטור האט עמיר ארסלאן ערקלערט פאלגענדעס:

דער איינציגער וועג צו דערגרייכען א פעראשטענדיגונג צווישען יודען און אראבער פיהרט דורך דער אפשאפונג פון דער באלפור־דעקלאראציע. מיר באטראכטען די דעקלאראציע פאר דעם שעדליכסטען און פיינדליכסטען שריט לגבי דער אראבישער נאציע. מיר קענען נישט אנערקענען קיין פרעמדע פאליטישע קראפט אין אונזער לאנד, מיר וואלטען נישט געהאט קיין שום שטרייט־פונקטען מיט די יודען אין א״י, ווען זיי האבען נישט קיין פאליטישע שטרעבונגען. איצט זענען מיר חושד יעדע יודען אין א״י, אפילו אן ארטאדאקס און נישט־ציוניסט, אז געגנערישע צילען און שטרעבען צו הערשען אין לאנד.

אויף דער פראגע, צי זענען אראבער גרייט צו פיהרען אונטערהאנדלונגען מיט די ציוניסטען האט דער עמיר געענטפערט: ניין. מיר האבען פערלוירען יעדען צוטרוי צו די ציוניסטען. זיי טענה׳ן איינס און טוען דאס צווייטע. אין 1922 האב איך אונטערהאנדעלט מיט ד״ר ווייצמאן אין קאהירא. ד״ר ווייצמאן האט מיך געבעטען צו פערמיטלען און ברענגען צו א פערשטענדיגונג צווישען יודען און אראבער. מיר זענען דאן געווען גרייט צו אונטערהאנדלען. פון יענער צייט אבער האבען די האנדלונגען פון ציוניסטען בעוויזען, אז מיר קענען זיי נישט גלויבען און מיר וועלען נישט קיין שום גרונד האבען פאר דירעקטע אונטערהאנדלונגען. לסוף האט עמיר ארסלאן ערקלערט: קורץ און שארף קען די פראגע פארמולירט ווערען אויף פאלגענדע אופן: אין א״י איז נישטא קיין ארט פאר די געגענזייטיגע צילען פון די יודען און די אראבער.

ווייטערדיגע פערקלענערונג פון דיסקאנטא־פראצענט

פאריז 5. (ספ. טעל.) די מלוכה־בענק פון ענגלאנד, פראנקרייך, בעלגיען און אמעריקא האבען נעכטען פערקלענערט דעם פראצענט־זאץ פון דריי א האלב אויף 3, צוויי א האלב און צוויי פראצ.

די פרעסע פערטייטשט דאס דערמיט וואס אויפ׳ן געלד־מארק האבען זיך אנגעזאמעלט אונגעהייערע קאפיטאלען וועלכע זוכען אן ארט צו לאקירען.

די פרעסע האלט אויך, אז איצט וועט מעגליך זיין צו בעקומען לאנגטערמינירטע און אינוועסטיציע־קרעדיטען.

דייטשער געזאנדטער אינטערווענירט ביים מינ. זאלעסקי

וועגען פוילישע פליהער. וואס פליהען איבער דער דייטשער טעריטאריע

בערלין, 5. (צ.ט.או.) דער דייטשער געזאנדטער אין ווארשא ראוישער איז דעם 2 מאי געווען ביים אויסערן־מיניסטער זאלעסקי וועגען דעם וואס פוילישע מיליטער־עראפלאנען פליהען איבער׳ן דייטשען געביט.

מיניסטער זאלעסקי האט בעדויערט די דאזיגע פאלען און האט ערקלערט, אז ער האט פערארדנעט, דאס די מיליטער־פליהער, וועלכע וועלען פליהען איבער דייטשע טעריטאריעס זאלען בעשטראפט ווערען.

דער איצטיגער סיים וועט זיך שוין נישט צונויפקומען

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז אויף א פראגע צום פרעמיער סלאוועק, פארוואס די רעגירונג נעהמט נישט אן קיין מיטלען נעגען דעם ארגאניזירען זיך פון דער אפאזיציע, האט דער פרעמיער געזאלט ענטפערען, אז די רעגירונג נעהמט איצט אן אן אויסערארדענטליכע שטעלונג. זי שטערט נישט די אפאזיציע זיך צו קאנסאלידירען. דאס וועט אבער שוין נישט לאנג געדויערן.

וואס שייך דער בעציהונג צום סיים האט דער פרעמיער געזאלט ערקלערען, אז דער איצטיגער סיים וועט זיך ווארשיינליך שוין נישט צונויפקומען.

זיצונג פון הויפט־ראט פון פ.פ.ס.

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) שבת און זונטאג זענען אין ווארשא פארגעקומען די זיצונגען פון הויפט־ראט פון פ.פ.ס. אונטער׳ן פארזיץ פון רעפ. ריאמאנט און ה׳ פאפנ׳ק, א רעפעראט וועגען דער פאליטישער סיטואציע האט געהאלטען רעפ. בארליצקי א באריכט וועגען דער פארלאמענטארישער ארבייט האט אפגעגעבען רעפ. ניעדזשאלקאווסקי - רעפ. פושאק האט גערעדט וועגען דער ארגאניזאציאנעלער ארבייט און רעפ. טשאפינסקי וועגען דער אינטערנאציאנאלער לאגע. ס׳זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה פאליטישע רעזאלוציעס צווישען אנדערען וועגען פערשארפען דעם קאמף מיט׳ן איצטיגען רעגירונגס־סיסטעם. ווייטער האט זיך דער הויפט־ראט ארויסגעזאגט, פאר א צוזאמענארבייט מיט די ריכטונגען פון „צענטראלעוו״ און האט בעפולמעכטיגט דעם צענטראל־קאמיטעט צו שליסען מיט איהם א וואהל־בלאק. ווייטער האט זיך דער הויפט־ראט ארויסגעזאגט פאר א צוזאמענארבייט מיט די סאציאליסטישע פארטייען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

גרויסע וואלד־שרפות אין אמעריקא

צוליב די היצען און דער טריקעניש

לאנדאן 5 (אטע) צוליב דער לאנגדויערנדער טרוקעניש האט אין פיל ערטער פון די פאראייניגטע שטאטען אויסגעבראכען גרויסע שרפות. די שרפות זענען נאך נישט איינגעלאשען געווארען, די שאדענס ווערען בערעכנעט אויף 20 מיליאן דאר לאר. אין נאסוא האבען זיך פון די וואלד־שרפות אנגעצונדען וואוינהייזער. ס׳זענען פערברענט געווארען עטליכע הייזער, 3 קירכען און 3 פאבריקען, 4 פרויען זענען פערברענט געווארען.

צווישען פרעמיער סלאוועק און מארש. פילסודסקי

איז פארגעקומען א שעה׳דיגע קאנפערענץ

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט 12 בייטאג האט פרעמיער סלאוועק אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט מארשאל פילסודסקי. די קאנפערענץ האט געדויערט א שעה צייט.

פלענאר־סעסיע פון צ.ק. פון „פועלי אגודת ישראל״ אין פוילען

ווארשא, 5 (טעלעפאניש) זונטאג און מאנטאג איז פארגעקומען אין ווארשא א פלענאר־סעסיע פון צ.ק. פון „פועלי אגודת ישראל״ אין פוילען. פון לאדז האבען זיך בעטייליגט אין דער סעסיע די צ.ק.־מיטגלידער: פרנס צעדערבוים, ל. שטשעקאץ, מ. גערשט, י. דייטש, פ. אלטמאן און וואלפיש.

אויפ׳ן סדר־היום זענען געשטאנען די פונקטען: די פאליטישע לאגע אין לאנד, דער עקאנאמישער מצב, אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ פון די רעליגיעזע סאציאליסטען, פעטיציע צום פעלקערבונד מכח זונטאג־רוה, ארץ־ישראל־ארבייט, פרעסע און טערמין פון צווייטען לאנד־צוזאמענפאהר.

ארום די פונקטען זענען געפיהרט געווארען דעבאטען אין וועלכע די לאדזער צ.ק.־מיטגלידער האבען גענומען אן אקטיווען אנטייל ביי אלע פראגען אין געשפילט א דעצידירענדע ראל ביים אנגעמען בשלוסען צו יעדער פראגע. די פלענאר־סעסיע האט צוו. אנד. בעשלאסען, אויף אנהויב ווינטער צונויפצורופען דעם צווייטען לאנד־צוזאמענפאהר פון פא״י אין פוילען.

ווענטועלע ענדערונגען

אין פאלעסטינא־מאנדאט און ציוניסטישען פראגראם

לאנדאן, 5. (יט״א טעלעגראפיש) מיסטער סטימסאן, וועלכער פאהרט קיין ארץ ישראל אויף א קאנפערענץ מיט׳ן הויך־קאמיסאר וועגען די וויכטיגסטע ענינים פון א״י - איז איצט א מ 62 יאהר.

אין די יאהרען 1922-4 איז ער געווען מיטגליד פון ענגלישען פארלאמענט, און אנהענגער צו די ליבעראלען. פון יאהר 1889 איז ער געווען אין ציוויל־דינסט אין אינדיען און פערנומען דארט פערשידענע פעראנטווארטליכע אמטען.

אין צוזאמענהאנג מיט זיין איצטיגער באשטימונג, האט די „טיימס״ פערעפענטליכט א לייט־ארטיקעל אין וועלכען די צייטונג שרייבט, אז כטמ סאן איז א מענש מיט א גרויסער ערפאהרונג אין די פראבלעמען פון נאהענטען מזרח.

סטימסאן דארף זיך בעראטען מיט׳ן הויך־קאמיסאר וועגען די דריי וויכטיגסטע פראבלעמען וואס זענען בעריהרט געווארען אינ׳ם באריכט פון דער שאו־קאמיסיע.

אין דעם האזיגען באריכט איז אנגעוויזען, אז די יודישע איינוואנדערונג שטויסט זיך אן אויף שוועריגקייטען צוליב דעם נאטירליכען צוואוקס פון דער אראבישער בעפעלקערונג. עס איז אבער מעגליך, אז ביי פערבעסערטע ארבייטס־מעטאדען וועט מען נאך קענען בעזעצען א גרויסע צאהל פאלאניסטען אויף ערד.

איב דאס וועט זיך ארויסווייזען פאר נישט ריכטיג, וועט דאן מוזען קומען אנ׳ענדערונג אין מאנדאט און אין ציוניסטישען פראגראם.

ערווין סאמיועל בלייבט אין א״י

ירושלים, 5. (יט״א טעלעגראפיש) דא האבען זיך פערשפרייט קלאנגען וועגען דער נאהענטער רימוסיע פון ערווין סעמיועל — א זוהן פון געוועזענעם נציב, הערבערט סעמיועל.

אין א געשפרעך מיט א פארשטעהער פון י. ט. א. האט ערווין סעמיועל ערקלערט אז די דאזיגע קלאנגען האבען נישט אונטער זיך קיין שום יסוד, ער בלייבט אין א״י, און ערה אט אפילו אפגעלעגט זיין פלאן — די טעג ארויסצופאהרען אויף א רייזע קיין אמעריקא.

וויפיל האבען יודען בעקומען שאדען־ערזאץ אין א״י?

ירושלים, 5. (יט״א טעלעגראפיש) עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז די אלגעמיינע סומע ענטשעדיגונגען, וואס די יודען האבען בעקומען אויסגעצאהלט פון דער א״י־רעגירונג בעטרעפט — 89,700 פונט.

ענגלאנד און איטאליען ראטיפיצירען דעם יאנג־פלאן

לאנדאן 5. (אטאו) די „טיימס״ מעלדעט, אז די רעגירונגען פון ענגלאנד און איטאליען הא־לען היינט ראטיפיצירען דעם יאנג־פלאן, וועלכער וועט אזוי ארום אנהויבען גילטיג צו זיין.

LEKARZ DENTYSTA
ש. ליבערמאן
ציין־כירורג
11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 46, טעל. 172-06
נעמט אן פון 1—7 אווענד
צו לעטשניצע - פרייזען.

Dr. B. Donchin
ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעל. 209-97

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און הארן־קראנקהייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

150 טויטע פון א שטורם־ווינד אין יאפאן

56 מענשען אומגעקומען ביי אנ׳אויפרייס

טאקיא, 5. (אטאו) אנ׳אומגעווערליכער שטורם־ווינד האט זיך אריבערגעטראגען איבער׳ן דרום־טייל פון פאטשאלען און האקאאידא. דער שטורם האט געדויערט 40 שעה און האט פערניכטעט אלע הייזער ביז איצט האט מען אפגעצעהלט 150 טויטע און 600 פערוואונדעטע.

לאנדאן, 5. (אטאו) מאנטאג האלב 12 בייטאג איז אין דער פאבריק פון ברידער ביבים אין ליווערפול פארגעקומען א שווערער אויפרייס, דורך וועלכען עס זענען, לויט ביז איצט פעסטגעשטעלטע ידיעות, 56 פערזאן דערהרגעט געווארען. מ׳האט מורא, אז די צאהל קרבנות איז נאך פיל גרעסער.

אין דער האזיגער פאבריק איז שוין אמאל געווען אנ׳אויפרייס, ביי וועלכען ס׳זענען אומגעקומען 21 מענשען מיט 113 פערוואונדעטע.

געשטארבען די אלמנה פון נאטאן שטרויס

ניו־יארק, 5. (יט״א טעלעגראפיש) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 76 יאהר די פרוי פון בעוואוסטען יודישען פילאנטראפ נאטאן שטרויס. די לויה איז פארגעקומען היינט פון עמנואל־טעמפעל. אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט זעהר פיל מענשען.

די „שווארצע טעג״ אין ניו־יארק

אפקלאנגען פון קראך אויף דער בערזע

ניו־יארק 5. (ספ. טעל.) אין דער עפענטליכער מיינונג האלט מען, אז דער פריטאגדיגער און שבת׳דיגער קראך אויף דער בערזע בעדייט אנ׳אנהויב פון א גרויסער קאטאסטראפע.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער פאנישער שטימונג האט מען שוין נאטירט א רייה זעלבסט־מארדען פון מענשען, וועלכע האבען געליטען צוליב דעם פאלען פון די קורסען.

די באנק ספערען זענען דאגעגען אפטימיסטיש און ווייזען נישט ארויס קיין בעאונרוהיגונג.

א יודען אין שטאט־ראט פון קרולעווסקא־הוטא

קרולעווסקא הוטא, 5. (ספ. טעל.) בעת די לעצטע וואהלען צום שטאט־ראט האבען יודען ארויסגעפיהרט נאר איין מאנדאט.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.
נעמט אן אין דערהיים פון 3—5 נאכם.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8—2 נ.ט. און פון 5—9 אוו.

לאדז
6 מאי 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז
6 מאי 1930

א"י-אינטערפעלאציעס אין ענגלישען פארלאמענט

די ארבייטער אין א"י און די ארבייטסלאגע אין ענגלאנד

לאנדאן, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט האט דעפ. האווארד בורי אינטערפעלירט דעם קאלאניאל־מיניסטער, צי הערען אנגענומען שריט צו זיכערען פאר ענגלאנד בעשטעלונגען פאר די עלעקטריפיקאציע־ארבייטען, וואס ווערען געפיהרט אין ארץ־ישראל כדי צו לינדערען די הערשענדע ארבייטסלאזיגקייט. אין זיין רעדע האט האווארד בורי גענאמען דעם פארוואורף אז די בעשטעלונגען פאר דער עלעקטרישער סטאנציע אין חיפה זענען געמאכט געווארען אין דייטשלאנד, פון ענגלאנד ראגנען האט מען אפילו נישט ארויסגעפאדערט קיין אפערטען.

דעפ. סער פרעדעריק האל און דיר קירקוואוד האט אינטערפעלירט, צי איז מעגליך צו ווירקען אינדירעקט אז עס זאלען אין די פאלען בעשעפטיגט ווערען ענגלישע אינזשעניערען, צווישען וועלכע עס איז פערהאן פיל ארבייטסלאזע.

דער אונטערשטאטס־סעקרעטאר דר. שילס האט געענטפערט, אז אין דעם פאל האנדעלט די רעגירונג בעשטעלונגען פון א פריוואטער פירמע. אין הסכם מיט'ן ארטיקעל 18 פון מאנדאט האט נישט די מאנדאט־מאכט דאס רעכט אויסצואיבען א דרוק כדי צו בעגינסטיגען די אינענע אינדוסטריע.

סער הערבערט סעמיועל שטעלט האן די פראגע: צי איז נישט קיין פאקט, אז די מעהרהייט פון די בעשטעלונגען ווערט געמאכט אין ענגלאנד? דר. שילס ענטפערט פאזיטיוו אויף דער פראגע.

געזונדער יוד. שכל וועט געפינען א לעזונג פאר דער פראגע

בעריהמטער ענגלישער זשורנאליסט וויקהעם סטיד וועגען יודיש-אראבישען פראבלעם

ניו־יארק, (יט"א) אין ניו־יארק ווילט איצט דער בעריהמטער ענגלישער זשורנאליסט געוו. רעדאקטאר פון „טיימס" און איצטיגער רעדאקטאר פון „רעוויו אוו רעוויוס" וויקהעם סטיד. אין א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור האט ה' וויקהעם סטיד אויף פאלגענדען אופן אויסגעדריקט זיין מיינונג וועגען א"י־פראבלעם:

איך גלויב, אז דער געזונדער יודישער שכל וועט סוף כל סוף געפונען א לעזונג פאר דעם יודישען פראבלעם אין ארץ־ישראל. די אראבער וועלען מיט דער צייט איינזעהען, אז דער ציוניזם ברענגט גרויסען נוצען פאר אלע איינוואוינער פון ארץ־ישראל. די ציוניסטישע טעטיגקייט דארף געפיהרט ווערען אין א א ליניע אז די אראבער זאלען זיך איבערצייגען אין די גוטסקייט, וואס זיי האבען פון ציוניזם.

ה' סטיד קריטיקירט די ענגלישע אדמיניסטראציע אין א"י פאר איהר האלטונג בעת די אונרוהען דעם לעצטען אויגוסט, ער ווייזט אבער אן, אז מען דארף די אדמיניסטראציע גיכער בעשולדיגען פאר דעם, וואס זי האט נישט געטון, ווי פאר דעם, וואס זי האט יא געטון, ער ווייזט אן, אז ה' לוק האט נישט געהאט קיין איניציאטיוו און האט „נישט געוואוסט, ווי אזוי נעמען צו פאלגען".

אויף דער פראגע פון יט"א־פערטרעטער וועגען ער רעגונג וועגען דעם בעריכט פון דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע, האט ה' סטיד געזאגט, אז ער שטימט נישט איין מיט דעם בעריכט, כאטש ער האלט, אז דער בעריכט איז נישט שעדליך פאר'ן ציוניזם, ער אליין, האט סטיד ערקלערט, איז אבער איינשטימיג מיט דעם מינדערהייטס־בעריכט פון דעם ארבייטער־מיטגליד פון דער קאמיסיע דעפ. הארי סנעל.

די צאהל יודישע סטודענטען אויף די דייטשע הויך-שולען

בערלין, (יט"א) דא זענען ערשינען סטאטיסטישע טאבעלען וועגען דער צאהל סטודענטען אויף די דייטשע הויך־שולען אין ערשטען אקאדעמישען האלב־יאהר 1929־30. אין די טאבעלען איז אויך אנגעגעבען געווארען די רעליגיע פון די סטודענטען, וואס עס ערלויבט צו בערעכענען די צאהל יודישע סטודענטען. די טאבעלען ענטהאלטען צוו. אנד. פאלגענדע ציפערען:

די צאהל יודישע סטודענטען האט בעטראפען 3,824 (4,2 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל 90,743 סטודענטען אויף די דייטשע אוניווערזיטעטען). דערפון זענען 2,767 מענער און 1057 פרויען, דערפון 854 אויסלענדער. לויט די אוניווערזיטעטען שטעלען זיך פאר די צאהלען אויף פאלגענדען אופן: בערלין — 1517 יודען, פראנקפורט — 329 ברעסלוי — 300, מינכען — 244, לייפציג — 208, היידעלבערג — 182 קעלן — 193, האמבורג — 145, באן — 133, פרייבורג — 431 ווירצבורג — 116 און קעניגסבערג — 63 יודען.

אויף די טעכנישע הויך־שולען אין דייטשלאנד שטודירען סך־הכל 22,650 פערזאן, דערפון 547 יודען. די גרעסטע צאהל יודען פאלט אויס אויף בערלין, וואו עס שטודירען 300 יודען.

ארעסטירט קאמוניסטען אין ירושלים

צווישען זיי א יודישע פרוי פון אן אראבער

ירושלים, (יט"א) פאליציי האט דורכגעפיהרט א רעוויזיע אין הויז פון א געוויסען אראבער, וואו זי האט געפונען קאמוניסטישע ליטעראטור, אן אראבישע שרייב־מאשין און פערשידענע דאקומענטען. דער אראבישער איינגענטימער פון דער דירה איז נעלמ געווארען. עס איז ארעסטירט געווארען א יודישע פרוי, וואס וואוינט מיט דעם אראבער. מיט א חודשרינגען קינד אויפ'ן האנד איז זי נעבראכט געווארען צום אויספארשונגס־ריכטער, זי ווערט בעשולדיגט אין פיהרען קאמוניסטישע פראפאגאנדע. די יודישע פרוי איז געווען קורצע צייט פריהער אין פאלעסטינע. דעם אראבער האט מען ביז'ן פראצעס פון ארעסט.

ירושלים, (יט"א) אברהם בראלאווסקי וועלכער איז ארעסטירט געווארען בעת ער איז אפגעשטיגען ופון באהן אין ירושלים מיט א וואליזע, אין וועלכער ער האט געפיהרט קאמוניסטישע פראקלאמאציעס איז פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה און דעפארטאציע פון ארץ־ישראל נאכ'ן אפזיצען די שטראף.

פארוואס איז דורכגעפאלען סטאלינ'ס אטאקע אויפ'ן פויער?

איינינע פון די וויכטיגסטע ערשיינונגען פון סטאלינס „טראנקיזם" און געהען די אזוי גערופענע „פיאטיליעטקא" ד. ה. דער פלאן פון עקאנאמישער פאליטיק פון דער רעגירונג אויף די פינף יאהר 1928—1933. איך קאן דא ניט ארומרעדען גענוי דעם ראזיגען פ.א. איך וועל נאר אנווייזען אויף זיין הויפט איינהאלט: אויף דער פערשטארקטער ענטוויקלונג פון דער מלוכה־אינדוסטריע. אויף וועלכער עס איז בעשטאנען טראצקי 16,4 מיליארד רובעל — דאס איז די סומע, וועלכע דארף לויט דעם 5־יעהריגען פ.א. אריינגעלייגט ווערען אין דער אינדוסטריע אין משך פון פינף יאהר. עס איז גאנץ קלאר, אז די מלוכה קאן אזא סומע געלד פון דער רואינירטער און הונגעריגער שטאט נישט אזוי בעקומען. איז געבליבען דער איינציגער האפנונג אויף דעם דארף.

אין רוסלאנד זענען אבער פערהאן 26 מיליאן אינדיווידועלע פויערים־ווירטשאפטען. אבגעהמען דאס רייכטום פון 26 מיליאן ווירטשאפטען — אין א אונגערהערע אויפגאבע. און עס איז גאנץ נאטירליך דערנטשטאנען דער געדאנק וועגען דעם, אז עס איז בעסער צו האבען צו טון נישט מיט 26 מיליאנען, נאר מיט 3—4 מיליאן ד. ה. פעראייניגען זיי אין גרעסערע ווירטשאפטען, פון וועלכע יעדע איינע וועט זיין מעהר אפיציעל און וועט זיין מעהר צוגענגליך פאר דער ווירקונג פונ'ם מלוכה־אפאראט. אט דער דאזיגער רייןפראקטישער ציל איז געלעגט געווארען אין יסוד פון דעם גאנצען ענין וועגען קאלעקטיוויזאציע מחמת ביי איהר דורכפיהרונג האט מען גענוג פערווירקליכען נאך איינע, אויך א פאליטישע אויפגאבע: אבשוואכען דאס גאנצע פערמעגליכע פויערטום, וועמעס עקזיסטענץ עס איז אנערקענט געווארען אלס געפעהרליך פאר דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון דער דיקטאטור.

די אווא סוע האט נעט ערם איינינע חדשים. פאר דער צייט זענען די פויערים פערכאפט געווארען מיט אונגעהערטע רעפרעסיעס און חזק. אין דארף זענען געווארפען געווארען ספעציעלע „בריגאדעס" פון קאמוניסטען און קאמסאמאלצעס, וועלכע עפלעגע פערוואנדלען אין משך פון עטליכע טעג און אזוי אזיטמאל שטה'ן — גאנצע דערפער אין „קאלכאזען" (קאלעקטיווע ווירטשאפטען). אין דער זעלבער צייט האט מען דורכגעפיהרט די עקספראפריאציע פון די „קולאקען".

די פויערים האבען דערויף לכתחילה געענטפערט מיט א סטיכישער פערניכטונג פון די בהמות און פערניכטונג פון זייער באלעבאטישקייט: „וויבאלד מען נעהמט ביי מיר אב פאר דעם „קאמונע" דעם חזיר, וועל איך איהם בעסער אליין קוילענען און אויפעסען" — האט זיך געזאגט דער פויער און באלד נאכדעם איז געשעהען דאס, וואס די רעגירונג האט ערווארטעט אם־ווענינסטע: חרוב מאכענדיג די ווירטשאפטען האבען די פויערים דערפערווייז א שאס געגעבען זיך אין די „קאלכאזען" צו דער מלוכה אויף קעסט, עס האט זיך אנגעהויבען דערע שוואלדינג שטורמישער וואוקס פון די „קאלכאזען" וועגען וועלכע די סאוויעטישע פרעסע האט מיט א א ענטציקונג נאך דא נישט לאנג גע'מאל'ט. „א גלענצענדער ערפאלג"! „א ריזיגע ערפאהרונג"! צום סוף מערץ האט מען קאלעקטיווירט 55 פראצענט פון אלע פויערים־ווירטשאפטען — 14 מיליאן אין עטליכע וואכען צייט האט זיך די צאהל ווירטשאפטען אריינגעצויגען אין די קאלכאזען — פערגרעסערט אויף 10 מיליאן, די צאהל העקטארען — אויף 56 מיליאן. „סאציאליזם אין דארף" איז א פראגע פון חדשים אויב נישט טעג!

און אט טאקע אין דער רגע האט סטאלין געגעבען צוריק. פריהער האט זיך בעוויזען זיין ארטיקעל אין „פראוודא", וואו ער האט געזאגט „נישט צו פערדרעהען זיך דעם קאפ" און דעם 15. מערץ איז פערעפענטליכט געווארען דער צירקולאר פון צ. ק. פון דער קאמ. פארטיי, וואו עס ווערט בעפוילען אויפצוהערען די קאלעקטיוויזאציע מיט געוואלד און אפצושטעלען אויב די בעדינגונגען אויפרייצענדע פארמען פון רעליגיעזען טעראר.

14 מיליאן פויערשע ווירטשאפטען זענען פערייניגט אין'ן קאלכאזען, די בהמות זענען אבער אויסגעקוילעט אדער פערקויפט. דער אינווענטאר איז צונישט געמאכט. קיין זוימען זענען נישטא. עס זענען פערהאן... צוואנציג אויף טראקטארען. ווי אזוי וועלען פערזייהט ווערען די 87 מיליאן העקטאר „קאלעקטיוויזירטע ערד"? דאס איז אבער נישט די איינציגע זארג פונ'ם דיקטאטאר. איהם בעאומרוהיגט נאך מעהר דער נאר וואס אריינגעצוגענער אין קאפ געדאנק: ווי אזוי בעקומט מען עפעס ביי די דאזיגע „סאציאליסטישע ווירטשאפטען" אין דער צייט, ווען פון דארט האלט מען אין איין שרייען „גיב"! „גיב זוימען, גיב מאשינען, גיב פערד, גיב אייזען, גיב מאנופאקטור"! „גיב"! און נ. פ. א. איז פול מיט מעלדונגען, אז די פעראריסטע טאטע־מאמעס פון די דערפער פערשיטען זייערע זיהן — די רויטארמייער מיט אנקלאגעס! און ביינאכט הערען זיך אין די דערפער שאסען, און די סאוויעטישע פרעסע רעגיסטרירט טאג־טעגליך נייע „קולאקען אטענטאטען". אפילו סטאלינס נערווען האבען נישט אויסגעהאלטען.

אט אין דער דאזיגער אטמאספערע האט זיך אנגעהויבען סטאלינס צוריקציהען זיך, וואס מיר זעהען איצט צו. און די לאגע איז נאך מעהר פארוויקעלט דורך דעם, וואס אין דער קאמפארטיי זענען פערהאן עלעמענטען. וואס ווערען זיך קעגען אט דער דאזיגער נייער ווענדונג פון פאליטישען קורס און פון דער אנדערער זייט זענען פערהאן צאהלרייכע פאלען, ווען פויערים פערלאזען די קאלכאזען. וואס האט זיך אנגעהויבען באלד נאך דער ערקלערונג וועגען דעם, אז די קאלעקטיוויזאציע מיט געוואלד איז אפגעשאפט און דאס דראהט איינגאנצען אראפצורייסען די פריהלינגס־פעלד־קאמפאניע.

סטאלין געהט אויף לינקס... סטאלין געהט אויף רעכטס. סטאלין געהט אי אויף לינקס, אי אויף רעכטס, וואוהין געהט ער? און וואוהין וועט ער קומען.

פ. ס.

א פלאן

מוז אויסגעארבייט ווערען

די פוילישע יודען זענען ווידער אין דער „מאדע". עס אינטערעסירט זיך מיט זיי קודם כל די אמעריקאנער יודישע פרעסע. די קאטאסטראפאלע לאגע פון די יודען אין פוילען האט געפונען דעם געהעריגען אפקלאנג ביי אונזערע ברידער אין אמעריקע. אבער נישט נאר די יודישע פרעסע אין אמעריקע אינטערעסירט זיך מיט אונזער ווירטשאפטליכער לאגע, וועלכע פערערגערט זיך צום ערגערען פון טאג צו טאג, נאר אויך די גרויסע יודישע ארגאניזאציעס בעשעפטיגען זיך מיט'ן פראבלעם ווי אזוי ווירטשאפטליך צו העלפען דעם פוילישען יודענטום.

אבער בעת אונזערע אמעריקאנער ברידער ווייזען ארויס א גרויסע פערשטענדניש פאר אונז, קומט נישט דאס פוילישע יודענטום אלס גאנצעס צום אמעריקאנער יודענטום מיט קיין שום קאנקרעטען פלאן צו די אמעריקאנער יודען. און עס פרעגט זיך צי קאן מען איבערלאזען די יודען פאר זיך אליין, צי קאן מען דערלאזען אז פון יעדען יודישען שטעטעל זאלען ארויסגעהען פלעהנער פון הילף.

די פלעגער פון די בעזונדערע שטעטלעך זענען פון פאראויס בעקאנט, און די בעזונדערע הילפס־קאמיטעטען וועלען אויף זיי רעאגירען. מען וועט מסתם שיקען אין יעדען שטעטעל א פאר הונדערט דאלאר, פון וועלכע א טייל וועט געהן אויף דרינגענדע הילף פאר דער ארימער בעפעלקערונג, א טייל וועט בלייבען, אדער וועט געהן אויף „גמילות חסד", אדער וועט פערשטארקען די קאאפעראטיוו עפאנק פון געגעבענעם שטעטעל.

מ'קאן נישט לייקענען, אז דאס איז הילף, אבער נישט בלויז דערין ליגט דאך די ישועה. אונזער פעראדימונג איז דאך נישט בלויז א רעזולטאט פון מאנגעל אין קרעדיט. די סיבות פון אונזער דעקלאסירונג דארף מען זוכען אין דעם וואס מיר זענען נישט צוגעפאסט צו דער נייער ווירטשאפטליכער פאליטיק, וועלכע ווערט צוליב פערשידענע טעמים געפיהרט דורך די רעגירונגען אין פוילען.

מיר ווילען נישט וויסען, אז די אזוי גערופענע ליבעראלע קאפיטאליסטישע פאליטיק איז בעת'ן קריג ליקווידירט געווארען, אז דאס ווירטשאפטליכע לעבען ווערט אין די קאפיטאליסטישע לענדער קאלעקטיוויזירט, קאנצענטרירט, רעגולירט און ראציאנאליזירט.

אין דער צייט פון ווירטשאפטליכען ליבעראליזם זענען אינדיווידועלע קרעדיטען געווען די איינציגע רעטונג, און — דאס איז דאס וויכטיגסטע — א פולשטענדיג גענוגענדע הילפס־פארם. היינט, ווען עס ווערט ליקווידירט דער ווירטשאפטליכער ליבעראליזם און עס ווערען איבערגעריסען מיט די בינד איצטיגע ווירטשאפטליכע פאזיציעס, איז די אלטע פארם פון פיהרען הילפס־אינסטיטוציעס פאר יודען נישט קיין גענוגענדע.

אין דער צייט, ווען אלצדינג ווערט רעגולירט אנהויבענדיג פון פרייז פראפעסיעס און ענדיגענדיג מיט סחורות־אויסטויש און זייער פרייז מוזען די, וואס זענען פעראנטווארטליך פאר'ן גורל פון פוילישען יודענטום בעטראכטען אן אנדערען פלאן און אן אנדערער אופן פון פיהרען די יודען. אונזער אומגליק בעשטעהט דערין וואס מיר קוקען נישט דעם אמת אין די אויגען אריין. וואס מיר לערנען נישט און ציהען נישט די קאנסעקווענצען פון דעם, וואס טוט זיך ארום אונז.

און מיר מוזען זיך צואיילען, צוערשטענס, דערפאר, ווייל די דעקלאסירונג פון די יודען מאכט צו גרויס עפארשריט און מיר מוזען זי איינהאלטען, אויב מיר ווילען נישט צולאזען צו א הונגער־טויט ביי יודען. צווייטענס, טאר מען אויסנוצען די גינסטיגע שטימונג צו אונז מצד די אמעריקאנער יודען, און פערוואנדלען די שטימונג אין טאט.

נישט לאנג צוריק איז פארגעקומען א גרויסער צוזאמענפאהר פון אמעריקאנער יודענטום פון די „בני ברית־לאזשעס". אין זייער גאנצער וועלט. מיר זענען דאהין נישט געקומען מיט קיין שום פלאן, צי וועלען מיר זיך מארגען ווענדען מיט אזא פלאן? צי ווייסען מיר, ווי אזוי מיר דארפען האנדלען, כדי איינצוהאלטען די גרויסע כוואליע פון דעקלאסירונג ביי די פוילישע יודען? אפשר וואלטען מיר זיך דאך צונויפגעקומען, אויסגעארבייט עפעס א פלאן און אנגעהויבען צו ארבייטען.

פ. ס.

פראיעקט פון מקדש שלמה

אויף דער וועלט-אויסשטעלונג אין טשיקאגא אין 1933

בודאפעשט, (יט"א) דא ווילט איצט דער בעריהמטער יודיש־אונגארישער ארכיטעקט און געוו. פראפעסאר פון דער בודאפעשטער פאליטעכניק געזא מאראטי. אין א געשפרעך מיט פרעסע־פארשטעהער האט געזא מאראטי ערקלערט, דאס ער איז איצט בעשעפטיגט מיט רעקאנסטרואירען די פלענער פון בית־המקדש של שלמה און האפט אויסצובויען זיינע פראיעקטען אויף דער וועלט־אויסשטעלונג אין טשיקאגא אין יאהר 1933. מאראטי האט אין יאהר 1929 אויפגעבויט א בנין, וואס איז אנערקענט געווארען אלס די שענסטע געביידע אין די פעראייניגטע שטאטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
6
ח
אייר תר"ץ

מאי
זון-אויפגאנג 4.04
זון-אונטערגאנג 7.03

באנקראטען און פראל־אנגאציעס
טעגליכע כראניק פון האנדעלס=געריכט

אין דעם האנדעלס־געריכט האט אריינגעפלא־סען די בקשה פון דער פירמע „מוריצי פראנקענ־שטיין" וועגען פראלאנגירען די צאהלונגען. די פיר־מע עגזיסטירט פון 1908 און איז איינע פון די גרעסטע קאנפעקציע־אונטערנעהמונגען אין פוילען. די צענטראלע און ארבייטס־ווארשטאט געפינען זיך אין בזשעזשין. די פירמע פערמאגט איהר לאגער אין פויזען, און בערלינט מיט איהר פראדוקציע דעם היגען און אויסלענדישען מארק„ עקספאר־טירט קיין דענעמארק, ענגלאנד און האלאנד. צו־ליב דעם איצטיגען קריזיס, ענדערונג פון קאניונק־טור בעגרענצטע קרעדיטען, א.א.וו. געפינט זיך די פירמע אין א צייטווייליגער פערלעגענהייט. דער בייגעלעגטער בילאנס בעווייזט אז די פירמע דיספאר־נירט מיט גרעסערע אקטיווען ווי פאסיווען.

די פירמע פערמאגט אומבעוועגליכקייטען וועלכע זענען אינגאנצען נישט בעשווערט מיט קיין שום חובות. דער פליסיגער קאפיטאל איבערשטייגט די חובות אויף 50,000 זל. דער בילאנס איז געשלא־סען מיט דער סומע 723,594 זל. אייגענעם קאפ־פיטאל פערמאגט די פירמע 225,000, מאשינען נישט־בעוועגליכקייטען און איינריכטונג 185,000 זל. פערפליכטונגען קורצטערמיניגע 470.000 זל. רערויף פערמאגט די פירמע אין די פליסיגע און האלב־פליסיגע אקטיווע 35,000 זל.

*

אין דעצעמבער פונ'ם פערגאנגענעם יאהר האט אריינגעגעבען א בקשה וועגען פראלאנגאציע די פירמע יעקב און ווילהעלם לאסקאווסקי. טעק־סטיל־פאבריק, קילינסקי 70. דער לאגער פון דער פירמע געפינט זיך אויף פעטריקאווער 101. דער בילאנס האט בעוויזען 700.000 זל. די ראזיגע סומע האט דער עקספערט פערקלענערט ביז 600,000 זל. דאס געריכט האט דעמאלט ערטיילט א פראלאנגאציע ביזן 18־טען אפריל, איצט האבען די פעטענטען איינגעגעבען א בקשה וועגען א רעגו־לאציע־אפמאך. די ראזיגע בקשה האט דאס גע־ריכט בעשטעטיגט.

*

אין אפריל פונ'ם פאריגען יאהר האט א בקשה וועגען פראלאנגאציע איינגעגעבען די פירמע „מאשקאוויטש און רייכמאן". די אונטערנעהמונג עקזיס־טירט פון יאהר 1918. דער לאגער פון סחורה געפינט זיך אויף פעטריקאווער 36, און א פיליע אויף פעטריקאווער 42. דער בילאנס איז געשלא־סען מיט דער סומע 175,000 זל.

דאס געריכט האט ערטיילט א פראלאנגאציע אויף 3 חדשים. נאכדעם האבען די אינהאבער פון דער פירמע עפארגעלעגט א רעגולאציע־אפמאך אויף 70 פראצענט אין ראטעס אויף 2 יאהר.

מאן ווארפט ארויס זיין ווייב פון פענסטער
אדער, ער האט זי געדראהט מיט א ראזיר-מעסער און זי איז אליין ארויסגעשפרונגען

(2) נעכטען פריה האט מען ארויסגעווארפען פון גאטאווע אויף יארלאווא נאס 10 (באלוט געוועזענע ליפאווא) צו א שווער־פערוואונדעטער פרוי, וועלכע מען האט געפונען לעבען דעם הויז.

די פאגאטאווע האט פעסטגעשטעלט, אז ביי די אומגליקליכע זענען צובראכען ביידע פיס.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די פרוי איז פראנציסקא לוקאשיאק, וואוינט א נדעמועל בען הויז און איהר איגענער מאן וולאדיסלאו לוקאשיאק האט זי ארויסגעווארפען דורך'ן פענסטער פונ'ם 1. שטאק.

ווען די אומגליקליכע פרוי איז צו זיך געקומען האט זי דערצעהלט, אז זי איז שוין 10 יאהר נאך דער חתונה מיט איהר מאן, דעם ברוקער־ארבייטער וולאדיסלאוו לוקאשיאק, קיין שלום בית איז נישט געווען פונ'ם ערשטען טאג נאך דער חתונה און. זי האט אבער אלץ געליטען זונטאג אינדערפריה זענען ביידע געפאהרען קיין לאגעווניק אויף א פערגן־ניגונג. אין אווענד זענען זיי צוריקגעקומען אהיים. דער מאן איז געווען שכור, עס האט זיך אנגעהויבען א נארמאלע קריגעריי, וועלכע האט געדויערט ביז שפעט בייבאכט, אינדערפריה פעה א נייער וואונ־טורע האט דער מאן געכאפט די פרוי און זי ארויס־געווארפען דורכ'ן פענסטער.

אין א פאר שעה שפעטער האט די לוקאשיאק געענדערט א הרע ערקלערונגען און געזאגט, אז דער מאן האט זי נישט ארויסגעווארפען נאר ער איז איהר נאכגעלאפען מיט א ראזיר־מעסער און געדראהט זי צו דערמארדען. א דערשראקענע איז די צוגעלאפען צום פענסטער און ארויסגעשפרונגען.

די ארבייטסלאזע שפייזט מען דערווייל מיט הבטחות

(מ) נעכטען האט זיך צום וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי געווענדעט א דעלעגאציע פון ארבייטס לאזע, וועלכע האבען אויסגעשעפט אין מערץ זייער רעכט צו בעקומען אונטערשטיצונג און קענען נישט בעקומען אויך די דרינגענדע הילף פאר'ן חודש אפריל. די דעלעגאציע האט געבעטען זיי צו אינפאר־מירען און וואס פאר א לאגע עס געפינט זיך זייער ענין וועגען בערעכטיגען זיי צו בעקומען די דרינ־גענדע הילף.

וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי האט ערקלערט, אז די פארשטעהער פונ'ם מאגיסטראט האבען שוין עטליכע מאל אינטערווענירט אין מיניסטעריום און אין דער וואיעוואדזטווע און ביז איצט נאך נישט בע־קומען קיין דעפיניטיווע ענטפער, און צוליב דעם קען דער מאגיסטראט נישט צושטעלען צו דער רעגיסטראציע פון דער האוויגער קאטעגאריע אר־בייטסלאזע.

וויצע־פרעזידענט ראפאלסקי האט צוגעזאגט נאך צו אינטערווענירען אין דער האיגער פראגע און ווען עס וועט זיך בעקומען עפעס אנ'ענטפער פונ'ם מיניסטעריום — באלד וועגען דעם מיטטיי־לען די פעראינטערעסירטע.

6 חדשים טורמע פאר פאסעריי

(2) פאר'ן שטעטישען געריכט איז געשטאנען אנ'אנגעזעהענ'ער סוחר פון אלעקסאנדער ה' שלמה איבושיץ בעשולדיגט אלס פאסער.

די פרטים פון דעם האויגען ענין זענען פאל־גענדע:

דעם 12. דעצעמבער 1929 האט די פירמע זלאטאווסקי אין אזארקאוו בעקומען א טראנספארט סחורה די ראזיגע סחורה איז אפגעגעבען געווארען אויף ליפאווע 64 און איבערגעגעבען געווארען אונטער דער אויפזיכט פון א געוויסען וואשניאק אין א גאר קורצער צייט ארום איז צו וואשניאקען צוגעקומען אנ'עלעגאנט געקליידעטער יונגערמאן בעוויזען א צעטעלע אונטערגעשריבען פון זלאטאווסקי און פערלאנגט די סחורה, וואשניאק האט נישט געמאכט קיין טענות און די סחורה ארויסגעגעבען. ווען זלאטאווסקי איז צוריקגעקומען, האט זיך ארויס־געוויזען, אז דאס צעטעלע איז א פאלשעס.

די פאליציאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די סחורה געפינט זיך אין אלעקסאנדער ביי איבושיצען.

דער בעשולדיגטער איבושיץ האט ערקלערט, אז די סחורה האט ער געקויפט ביי א וועבער א געוויסען ליטשאק. די אויספארשונגס־מאכט האט אבער קיין שום ליטשאק אין אלעקסאנדער נישט געפונען.

דאס געריכט האט פערמשפט איבושיצען אלס פאסער אויף 6 חדשים טורמע.

שרפות

(וו) אין משך פון איין שעה איז דעם 3. מאי פארגעקומען 3 שרפות. צום ערשט האט זיך אנגע־צונדען דאס סטאדאלע פון יוזעף הארטמאן, נעבען פאביאניצער וועלדעל. עס זענען פערב ענס גע־ווארען דער פערדשטאל און דאס סטאדאלע. נאך בות דער רעטונגס־אקציע האט זיך פלוצים אנגע־צונדען אין א נישט ווייטען שטח א צווייטע סטא־דאלע ביי א געוויסען יוזעף טשעטשאק און באלד א דריטער פערדשטאל ביי א געוויסען יוזען האנצע.

די פאליציי פיהרט אין דעם ענין אנ'אויס־ארשונג.

(2) די פייערלעשער אפטיילונגען זענען נעכטען ארויסגערופען געווארען אויף פאזיא 12 וואו עס האבען זיך אנגעצינדען די קעמערלעך וועלכע גע־הערען צו א געוויסען וואיצעך סטאניעווסקי, און אויף אלעקסאנדראווסקא 88, וואו עס האט זיך אנגעצינדען א האלץ־לאגער.

אין ביידע פאלע, האבען די פייערלעשער די שרפה באלד ליקווידירט.

פאדאטקעס

אבראמאווי, דאכאראווי, לאכאלאווי א. ז. א. פארדאניעס ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפע־לאציעס, זאבעזפיעטשעניעס, אוכ'לעניע, קלוי־זולעס, הסטרושימאניעס, ווגען אקט-אינטער־ציזיעס, גט-אנגעלעגענהייטע:

שרייבט ביטעס דאס ביטשריפט=ביורא

„POLPRAW"

בארוטאוויטשא 1, טעל. 170-01.

זון, לופט, גרינס,

ספארט

כלערליי פערוויילונגען,

אטראקציעס

וועט ברענגען

די גראנדיעזע יודישע

גארטן=פערוויילונג

דינסטאג, דעם 3=טען יוני

דעם 2=טען טאג שבועות

אין פארק

העלענאוו

ווער שטעלט זיך היינט
צו די פאבאר=קאמיסיעס?

היינט, דינסטאג, דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנט־נא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 3 טען פאליציי-קאמי־סאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

D F

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגרא־דאווע 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

K

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען די מענער פון יאהרגאנג 1907, קאטעגאריע B, וועלכע זענען אנערקענט פאר צייטווייליג נישט פעהיג צו מילי־טער-דינסט אין מאי און יוני 1929, וואס וואוי־נען אויפ'ן שטח פון 1-טען, 4-טען פאליציי-קא־מיסאריאטען, און זייערע פאמיליען-נעמען הוי־בען זיך אן מיט די אותיות

פון A ביז Z

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקו־מענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אי־דענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערי־שע אדראטשעניעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועל־כע זענען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאדז.

נדבות אויף געזעלשאפטליכע צוועקען ביים אויסשטעלען אויסלענדישע פעסער

די וואיעוואודזטווע האט בעקומען א צירקו־לאר פונ'ם איגערן-מיניסטעריום וועגען נעהמען נדבות ביים אויסשטעלען אויסלענדישע פעסער אויף פערשידענע געזעלשאפטליכע צוועקען. דער לעצטער צירקולאר האט שטרענג פערבאטען צו נעהמען אזעלכע נדבות. דער נייעסטער צירקולאר לינדערט דעם פערבאט אין דעם זין, אז אויפ'ן רויטען-קרייץ, מלוכה'שע פליה-ארגאניזאציע א.ד.ג. וואס פערדינען אויף אונטערשטיצונג מצד דער מאכט, מעגען פערקויפט ווערען אפצייכנונגען פון די דאזיגע אינסטיטוציעס.

מארד, אדער זעלבסטמארד

(2) נעכטען ביינאכט האט מען אויף די שי־נעס פון דער באהן-ליניע ווידזעוו – אנדזשעיעוו געפונען א טויטען קערפער פון א מאנספערזוין, פון א יאהר 60.

קיין דאקומענטען האט מען ביים טויטען נישט געפונען.

עס איז נאך דערווייל נישט פעסטגעשטעלט צי האט מען דא צו טון מיט א מארד, אדער זעלבסטמארד.

א פוילישע גימנאזיע אין פראנקרייך

(מ) אויף דער לעצטער זיצונג פונ'ם מאגי־סטראט, וועלכע איז פארגעקומען אונטער'ן פאר־זיץ פון פרעזידענט זשעמיענצקי, איז בעשלאסען געווארען צו בעשטימען א סובווענץ פון 500 זל. דעם פעראיין פון פוילישע לעהרער אין פראנקרייך אויף צו בויען א פוילישע גימנאזיע אין פראנקרייך.

אפטייקען
היינטיגע נאכט=דיזשורען

ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50), ק. כאנ־דזשינסקי (פיעטריקאווער 164), וו. סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), זוברזשעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקעוויטש (הגברזשער 54), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינער 56).

מאגיסטראט-דעלעגאציע פאהרט צום פראפ. בריקנער קיין בערלין

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך האט דער מאגיסטראט בעשלאסען צו דעלעגירען קיין בערלין זיין פארשטעהער, כדי איבערצוגעבען דעם פראפעסאר בריקנער דעם ליטעראַרישען פריז פון שטאט לאדז אויפ'ן יאהר 1930.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער מאגיסטראט זיך געווענדעט מיט א בריף צום פוילישען קאנסולאט אין בערלין מיט אן'אנפראגע, צי וועט דער דאזיגער פייערליכער אקט קענען פארקומען אין קאנסולאט אין דער געגענווארט פונ'ם קאנסול און פון דער פוילישער קאלאניע.

דער ספעציעלער דעלעגאט פון לאדזער מאגיסטראט וועט איבערגעבען דעם לאורעאט דעם דיפלאם און געלד-טשעק און וועט האלטען אן אנטשפרעכענדע רעדע.

ערמארדעט מיט א האק

אויף באנקאווע גאס נומער 8, האט עהערגעכטען אין אווענד אויסגעבראכען א געשלעג צווישען א געוויסען סטעפאן וויוויאס (באנקאווע 31) בראניסלאוו גורעצקי, אנטאני בעדנארעק, לודוויק פלאכטשאק און יוזעף זובערט. בעת'ן געשלעג האט עמיצער פון די קעמפענדע ערגעץ גענומען א האק און דערלאנגט וויוויאס'ן עטליכע מאל איבער'ן קאפ. דער אומגליקליכער איז באלד אוועקגעפאלען אהן בעוואוסטזיין. די איבריגע זענען זיך צולאפען. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט וויוויאס'ן אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו ער איז באלד געשטארבען.

די פאליציי האט ארעסטירט אלע איבריגע אנטיילנעהמער אין דעם דאזיגען בלוטיגען פערברעכען.

אונטערערדישער טעלעפאן לאדז — ווארשא
ווערט בקרוב פערענדיגט

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז שוין איינגאנצען אוועקגעלעגט געווארען די קאבעל-ליניע פון די אונטערערדישע טעלעפאנען ווארשא — לאדז. איצט קומען פאר די פרובען פון פערבינדען זיך. אין לוויטש איז אויסגעבוים געווארען א ספעציעלע פערשטארקונגס-סטאציע, וועלכע וועט זיין נויטיג ביי ווייטע געשפרעכען.

פאר געשפרעכען מיט לאדז, זענען בעשטימט 30 ליניעס. דאס וועט זיין איינגאנצען גענוג, כדי צו בעקומען א פערבינדונג אהן ווארטען.

דער קאבעל וועט געלאזט ווערען אין גאנג אין יולי.

א בלוטיג געשלעג אויף א פערוויילונג

אין פאלווארק שינטשיצע, וואס געהערט צום לאדזער אינדוסטריעלער דאובע, האבען די פאלווארק-ארבייטער איינגעארדענט א טאנץ-פערוויילונג אויף וועלכער עס האבען זיך צוזאמענגעטראפען צוויי בלוטיגע שונאים — אנטאני קאפקא און יוזעף טשארנעצקי, ביידע קאנקורענטען וועגען איין מעדעל, די שעהנע טאכטער פון מילנער. עס פערשטעהט זיך, אז צווישען ביידע איז ענטשטאנען א געשלעג, בעת וועלכען קאפקא האט פון א רעוואלווער צוויי מאל אויסגעשאסען און טשארניעצקי איז א שווער-פערוואונדעטער אין האנד און אין דער ברוסט אוועקגעפאלען.

די פערזאמעלטע אויף דער פערוויילונג האבען קאפקען פערהאלטען און איבערגעגעבען דער פאליציי.

דעם פערוואונדעטען יוזעף טשארניעצקי האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

מיס פאסטושיאק און מיסטער קמיעטעק
זיי ביידען האט מען געבראכט מיט פאראד קיין לאדז

(ה) דער מלחמה-אינוואליד יאקוב שימאנסקי, וועלכער האט א גענעראל-עקל מיט שטעמפעל-מארקען און עקסעל-בלאנקעטען אין ה. ג. אויף וואלטשאנסקא 137 האט צוגענומען צו הילף די 21-יעהריגע סטאניסלאווא פאסטושיאק, (ווששעשנאווא 52). מיט א פאר טאג צוריק האט שימאנסקי געגעבען דער פאסטושאק 820 זלאטעס, זי זאל קויפען מארקען און בלאנקען. די פאסטושאק האט גענומען דאס געלד און אי זנעלם געווארען. שימאנסקי האט מיטגעטיילט וועגען דעם דער פאליציי.

די אויספארשונג האט צוערשט נישט געקענט קומען אויף די שפורען פון דער גנב'טע. נעכטען האט דער פאליציי-פאסטען אויף דעם שאסעי לעבען אגיעוו פערהאלטען צוויי פערדעכטיגע מאנספערשוינען בעת דער אויספארשונג האט זיך ארויסגעוויזען אז איינער פון די מאנספערשוינען איז גאר אן'איבערגעטוענע פרויענצימער און דאס איז טאקע די פאסטושאק און איהר חבר קמיעטעק האט ערקלערט, אז מיט דער גנבה ביי שימאנסקי'ן האט ער קיין שייכות נישט. די פאסטושאק האט איהם נאר צוגערעדט, ער זאל מיט איהר פאהרען קיין אגיעוו אויף א שטיקעל „ארבייט" — א רויב-אנפאל, ער איז מיט איהר מיטגעפאהרען אלס „אסיסטענט". מען האט ביידע געבראכט קיין לאדז.

קאדענץ פון שטאטראט ווערט נישט פערלענגערט

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט די קלאנגען אז די קאדענץ פון דעם איצטיגען שטאט-ראט ווערט פערלענגערט אויף א יאהר צייט, ווערען מיר געוואויער לויט די לעצטע צירקולארען, אז די וואהלען אין די שטאט-ראטען און אין דעם לאדזער שטאט-ראט, וועלען פארקומען צו דער בעשטימטער צייט און וועגען פערלענגערען די קאדענץ איז קיין רעדע נישט.

פאטער און זוהן פאר'ן געריכט

(2) דאס שטעטישע געריכט האט בעהאנדעלט דעם פראצעס געגען 80-יעהריגען ווילהעלם קיעלטשאחסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט, אז ער האט געגנב'עט א שוסטער-אינסטרומענט אין דער ווערט פון 5 זל. ביי זיין זוהן.

דער פראצעס האט שוין צוויי מאל געזאלט פארקומען, אבער סיי דער אנקלאגער און סיי דער אנגעקלאגטער, זענען צום פראצעס נישט געקומען. דער ריכטער האט זיי בעשטראפט צו 50 זל.

נעכטען האט זיך צום פראצעס צוגעשטעלט נאר דער זוהן, דער אלטער איז נישט געקומען ווייל גראד נעכטען האט ער חתונה-געהאט מיט א 22-יעהריג מעדעל.

דער ריכטער האט דעם פראצעס אנולירט. די 50 זל. שטראף וועט דער זוהן אבער דארפען בעצאהלען.

געכאפט 2000 דאלער
א שווינדלער אין זיינע פריהלינגס-יאהרען

(א) די אויספארשונגס-מאכט האט ארעסטירט אין טשענסטאכאוו דעם 17-יעהריגען וויקטאר שווארץ אנ'אנגעשטעלטען אין דער לאדזער פירמע יאקוב האפמאן (פיעטריקאווער 64). שווארץ האט איינקאסירט פאר דער פירמע 2000 דאלאר, וועלכע ער האט געדארפט איינצאהלען פאר פערשידענע קליענטען אין פ. ק. א. ער האט אבער דאס געלד זיך צוגענומען און אוועק צו די קרובים קיין טשענסטאכאוו. דאס גאנצע רעפראזירטע געלד האט מען נאך געפינען ביי איהם.

דעם ארעסטירטען האט מען געבראכט קיין לאדז און ארייגעזעצט אין טורמע אויף קאפערניק גאס.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון די אמעריק. סטארס **אנא** און **היימאן יאקובאוויטש**

היינט, דינסטאג, דעם 6-טען, 9 א זייגער אווענד
פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.

די מאמע פון דער וועלט

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי.
הויפט-ראלען: „מרים"-אנא יאקובאוויטש; „דוד"-היימאן יאקובאוויטש.
עס איז ספעציעל אנגאזשירט געווארען דער ארטיסט און זינגער
מיכאל קליין און כאראקטער-קאמיקער **שלמה הערשקאוויטש**

ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, ליבראווסקא. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, גייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען ביי דער קאסע פון טעאטער.

די זאקען-אינדוסטריע
אין שייכות מיט'ן פויליש-דייטשען האנדעלס-טראקטאט

(אג) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פויליש-דייטשען האנדעלס-אפמאך ווערט אקטועל די מעגליכקייט פון קאנקורענץ פון א רייה ארטיקלען, וואס קענען אימפארטירט ווערען פון דייטשלאנד קיין פוילען. אזוי, למשל, קאן עס געמאלט זיין מיט די דייטשע זאקען-אויסארבייטונגען אין דער ערשטער רייה. ווי מאסגעבענדע ספערען קלערען אבער אויף קאנען די פוילישע זאקען-פאבריקען זיין בעדראהט פון די דייטשע נאר אין דעם פאל, ווען די דייטשע עקספארט-אינדוסטריע וואלט געהאט ארבייטען אויף רימפינג (קינסטליך רעדוצירטע פרייזען) און געבען בריטע קרעדיטען. אזוי ווי אבער אויף געבען איצט בריטע קרעדיטען די פוילישע סוחרים איז „יעקע נאך נישט אזוי יעקעוואטע". קאן מען זיך גאר רעכענען אויף דער רומפינג-קאנקורענץ, וועלכער קאן ביי מוזמן-דעקונג געבען די דייטשע אימפארטערען גאר קנאפע רווחים. דעריבער קאן מען זיך ריכטען, אז די דייטשע אינדוסטריע וועט זיך בעמיהען אריינצודרינגען אויף די פוילישע מערק מיט א נארמאלען דרך, אזוי ראז קאן די פוילישע זאקען-אינדוסטריע קיין גרויסע היזקות נישט האבען. איבעריגענס, וועט דער גאנצער ענין ווערען אבסאלוט אקטועל און פולשטענדיג אויפגעקלערט, ווען דער אפמאך וועט איינגעפיהרט ווערען אין לעבען.

—:=:—

פערהיטונגס-מיטלען געגען טיפוס-עפידעמיע

אין די זומער-חדשים נאטירט די געזונדהייטס-אפטיילונג א גרעסערע צאהל פון טיפוס-פאלען.

כדי צו פערהיטען פון אן'עפידעמיע, האט די אפטיילונג בעשלאסען אונטערצונעהמען אן'אקציע, וועלכע זאל געהען אין צוויי ריכטונגען.

פון איין זייט וועט מען אנווענדען די פרעפאראטען פון ד"ר בעזרעדקי, וועלכע פילען איינצונעהמען, וועלכע מאכען דעם ארגאניזם ווידערשטאנדספעהיג דער קרענק, פון דער צווייטער זייט וועט די מאכט אנהויבען שטרענג קאנטראלירען די געוועלבער מיט עסענווארג און אויף די מערק.

די דאזיגע אקציע וועט זיך אנהויבען פון יוני אן.

דערעפנונג פון פ.ק.א.-אפטיילונג

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער דערעפנונג פון אן'אפטיילונג פון פ.ק.א. (נארוטאוויטש-גאס 45), וואס וועט פארקומען דעם 11. ד. ח. דערוויסען מיר זיך, אז איהר טעטיגקייט וועט די אפטיילונג אנהויבען פונ'ם 12. און זיך פערנעהמען אויסשליסליך מיט אפשפארונגס און פערזיכערונגס-ענינים. אגוויזונגס-ענינים וועלען, ווי ביז איצט ערלעדיגט ווערען בלויז אין די פאסט-אמטען.

טושין וויל זיך אינדוסטריאליזירן
אומזיסטע פלעצער צו בויען פאבריקען

(2) דער טושינער שטאט-ראט האט אויף זיין לעצטער זיצונג אנגענומען א בעשלוס וואס בעפולמעכטיגט דעם מאגיסטראט אונטערנעהמען שריט צו ווערבירען א קאפיטאל, כדי צו בויען פאבריקען אין טושין. דער מאגיסטראט האט שוין בעשלאסען צו שענקען בחנם פלעצער פאר פאבריקען פאר די יעניגע פאבריקאנטען, וואס וועלען צוהעלפען צו אינדוסטריאליזירען טושין.

אין צוזאמענהאנג דערמיט דערוויסען מיר זיך, אז איינע פון די לאדזער גרעסערע פירמען נעהמט שוין איבער אזא פלאץ, אויף וועלכען זי וועט אויסבויען א גרויסע טעקסטיל-פאבריק.

אונטערגעצינדען א דארף

אין דארף מאלאנאוו (לאדזער פאוויאט) האט אויסגעבראכען א שריפה אין דערווירטשאפט פון טאמאש גארטשינסקי, נישט קוקענדיג אויף דער באלדיגער רעטונגס-אקציע זענען אלע בנינים מיט דעם לעבעדיגען און טויטען אינווענטאר פערברענט געווארען. דער היזק איז גרויס. די שרפה זאל זיין אונטערצינדונג.

לאדזער ראדיא

היינט דעם 6. מאי וועט די פוילישע ראדיא סטאציע אנגעבען א טראנסמיסיע פון דעם פוילישען טעאטער אין קאטאוויץ די אפערע פון עררי „דער מאסקען באל".

5 א זייגער נאכמיטאג וועט פ. י. קיעווארסקא האלטען אן'אינטערעסאנטען רעפעראט וועגען... פראקטישע זומער קליידלעך אינטערעסאנט און אקטועל.

דער רעזולטאט פון צידק

נעכטען, מאנטאג האבען געקעמפט: דעצידירענד שניידער — סאסארסקי אין דער 22. מינוט זיגט סאסארסקי.

קלעי — פעהרינגער בלייבט אהן רעזולטאט.

די דריטע פאר לע-פאוור מיט מירנא איז נישט פארגעקומען, ווייל לע-פאוור האט א קראנקע האנד.

מאטיקא — בוכהיים: בוכהיים זיגט אין דער 22. מינוט.

מארגען קעמפען: פעהרינגער — בוכהיים. קלעי — פישער, דעצידירענד: ארלאוו—סאסארסקי, דעצידירענד: שטעקער — לע פאוור.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10-2 און פון 4-7

Lek. dent.
L. Gecowowa
przzjmuje od 10—12 i 3—4½
UL. PIŁSUDSKIEGO (Wschodnia) 31
od 5½ — 8w. wLecznicy „Vita" Piotrkowska 45

צאהן-דאקטאר
L. Berger
זגערזשער 21, פראנט, 1 שטאק, עמפפאנגס-שעהן פון 9 ביז 1 ביימאג און פון 5 ביז 9 אוו. פון 2 ביז 5 נאכמ. אין לעטשניצע, פיעטריקאווער 6.

Zaginione zostały następujące 2 weksle:

1) na sumę zł. 200.— wystawca Izrael Najberg in blanco; 2) zł. 100.— pł. 8/5, wyst. J-kub Szumiraj w Rodziejów kujaw. na zlec. Wolf Nasielski. Uczciwy znalazca zechce zwrócić takowe do p. Arona Bendy, Łódź, Wschodnia Nr. 50. Weksle unieważnia się. 6667

יונגער יודישער פארשער ווערט פערפאלען אין אפריקאנישע קאלאניעס פון בעלגיען

מ'רעכנט, אז מ'האט איהם דארט אומגעבראכט

א שפאנענדע און טראגישע געשיכטע פיל מיט סענסאציאנעלע פאסירונגען

אין יאהר 1915 האט דער ווילנער יודישער יונגערמאן, דער זוהן פון דעם ווילנער יודישען הײזער־אײגענטימער און וואוילגעגראם נומער 40 ווערפאלאווניק זוסמאן געענדיגט די פעטערבורגער קאמערץ־שול. צוליב דער מלחמה האט ער זיך נישט געקענט צוריקקעהרען צו זײנע עלטערען קײן ווילנע און איז איבערגעבליבען אין רוסלאנד. בעת דער רוסישער רעוואלוציע איז זוסמאן ווערבאלאווניק אריינגעצויגן געוואָרען אין קערענסקי'ס ארמײ וואו ער האט זיך שנעל אויסגעצייכענט און האט בעקומען די ראנגע פון אן אפיציר.

נאך דער פאלשעוויסטישער איבערקעהרעניש אין יאהר 1919 האט זיך זוסמאן ווערבאלאווניק צוריקגעקעהרט קײן ווילנע צו זײנע עלטערען.

אין ווילנע איז ער פערבליבען א יאהר צייט און אין יאהר 1920 איז ער ארויסגעפאהרען קײן בעלגיע, וואו ער איז אריינגעטראטען אין דער פאליטעכנישער הויך־שול. א דאנק זײנע פעהיגקייטען האט ער גיך געענדיגט דעם עלעקטרא־טעכנישען אינסטיטוט און האט בעקומען א דיפלאם פון אינזשענער עלעקטרא־טעכניק. ארבייטענדיג אין א פאבריק, וואו ער האט פראקטיש פערפאלקאמט זײן בילדונג האט ער גלייכצייטיג בעזוכט די בארג־אקאדעמיע פון וועלכער ער איז ארויס אלס ריפּערלאמירטער בארג־אינזשענער.

נישט האבענדיג קײן פערספעקטיווען צו שטעלען זײן בעגעהר צו וויסענשאפט און אייראפע, האט דער יונגערמאן אנגעהויבען צו זוכען א געביט, אויף וועלכען ער זאל האבען די מעגליכקייט זיך אויסצוצייכענען.

גראד צו דער צייט האט די בעלגישע רעגירונג בעשטימט אדורכצופיהרען נייע געאלאגישע און הידראגראפישע אויסמעסטונגען אין די פערוואָרפענסטע ווינקלען פון בעלגישען קאנגא, וואו ס'האט נאך ביז דא לאנג נישט בעטרעטען קײן פוס פון אן אייראפעאישען אויספארשער.

א דאנק דער רעקאמענדאציע פון בעלגישען פראפעסאר פירמאיער, וועלכער האט שטארק געהאלטען פון ווילנער יודישען יונגענמאן איז זוסמאן ווערבאלאווניק אנגאזשירט געוואָרען אלס בארג־אינזשענער און איז געשטעלט געוואָרען בראש פון דער געאלאגישער פארשונגס־אפטיילונג, דאס גלייכען איז איהם אנגעטרויט געוואָרען דער סעקרעטאריאט פון דער גאנצער עקספעדיציע.

סוף פ. י. איז די עקספעדיציע ארויסגעפאהרען קײן קאנגא און האט זיך אפגעשטעלט אין דער שטאט מאטאדיעא, וואו ס'איז געווען א געגענער־אל־גובערנער פון דער בעלגישער רעגירונג.

דארט זענען צו דער עקספעדיציע צוגעטיילט געוואָרען צוויי ווייסע אפיצירען און אן אפטיילונג נעגערס און די עקספעדיציע האט זיך געלאזט גיכער אין דער טיפעניש פון די אפריקאנער רוסוועלדער, וואו די עקספעדיציע איז צוגעטראטען צו איהרע פארשונגס ארבייטען.

שוין פון דער ערשטער צייט אן האט זוסמאן ווערבאלאווניק דערוויזען, אז ער האט פערדינט דעם צוטרוי, וועלכען עס האט איהם אנפערטרויט א בעלגישע מלוכה־אונטערנעהמונג.

צו איהם פערזענליך איז צוגעטיילט געוואָרען אן אפיציר פון דער קאלאניאל־ארמײ, ווערמעגענס אויפגאבע ס'איז געווען אפצוהיטען פון געפאהר דעם יונגען פארשער.

די ארבייט איז אויסגעקומען צו פיהרען צווישען טויזענדער געפאהרען, די גאנצע געגענד ארום און ארום איז פול געווען מיט ווילדע חיות און גיפטיגע שלאנגען, וועלכע האבען געדראהט די עקספעדיציע מיט לעבענס־געפאהר אויף יעדען טריט און שריט.

איינמאל, ווען ער איז געווען בעשעפטיגט ביים בערג פון א בערג־טייכעל, פון וואנען ער האט ארויסגענומען שטיינער, וועלכע זענען איהם געווען נויטיג צו זײנע געאלאגישע פארשונגען, איז פלוצלונג פון די קוסטעס ארויסגעשפרונגען א ווילדער טיגער, וועלכער האט זיך א לאז געטאן אויפן יונגען פארשער מיט זײן בעגלייטער דעם בעלגישען אפיציר, ביידע האבען זיך געפונען אויף א האר פון טויט. דער אפיציר האט זיך אבער ניט פערלוירען און אין לעצטען מאמענט האט ער בעוויזען אויסצושיסען און די ווילדע חיה איז געפאלען טויט.

בעת די פארשונגען אין די ווילדע בערג, האט זוסמאן ווערבאלאווניק זיך אנגעשטויסען אויף גאלד, וועגען דער וויכטיגער ענטדעקונג האט ער נאך זײן צוריקקעהר קײן מאטאדיעא געמאלדען דער צענטראלע פון דער מלוכהשער אונטערנעהמונג אין בעלגיען.

די בריף, וועלכע דער יונגער פארשער האט געשריבען צו זײנע עלטערען פון די וועלדער און בערג פון קאנגא, זענען געווען זייער פרעהליכע. ווערבאלאווניק האט זיך געפיהלט זעהר גוט. דער טראפישער קלימאט האט אויף איהם געווירקט ניט שלעכט. ער בעשרייבט אין די לאנגע בריף זײן לעבען אויפ'ן שויס פון דער ווילדער אפריקאנער נאטור און דער געזעלשאפט פון בלויז דריי ווייסע מענשען צווישען א סך נעגערס. א גאנצען טאג פלעגט דער עקספעדיציע אויסקומען שווער צו ארבייטען. זיי פלעגט אויסקומען פיי א טראפישער היץ צו קלעטערען אויף די העכסטע בערג, און ערשט אוועגד־צייט און ביינאכט פלעגט די עקספעדיציע זיך קאנען אפרוהען. אין יעדע בריף האט זוסמאן ווערבאלאווניק געשריבען אז ער איז זעהר צופרידען מיט זײן ארבייט, וועלכע האט בעקומען גרויס אנערקענונג ביי דער צענטראלע און דאס האט איהם נאך צוגעגעבען מוט און לוסט פארצוזעצען די ארבייט.

און וואס פאר אן'אומערטרעגליכע בעדינגונגען ס'איז אויסגעקומען צו ארבייטען, אילוסטרירט דער פאקט, אז די נעגערס, וואס זענען געווען צוגעטיילט צו דער עקספעדיציע פלעגען אפט פרובען אנטלויפען נישט געקוקט אויף דעם, וואס פאר א'א מין פרוב האט זיי געדראהט א שטראף פון שווערע תפיסה, איינמאל האט פאסירט א פאל, ווען כמעט אלע נעגערס וואס זענען געווען צוגעטיילט צו דער עקספעדיציע, זענען זיך צולאפען, א.ז.וו. אז דער עקספעדיציע איז אויסגעקומען צו ווערבירען נייע נעגערס פון די ארומיגע דערפער.

צוריקקעהרענדיג זיך קיין מאטאדיעא האט דער יונגער יודישער אינזשעניער אנגעשריבען א פרייטען בעריכט צו דער צענטראלע אין וועלכע ער האט וויסענשאפטליך דערוויזען אז די פארשטעלונג וועגען די ראיאנע געגענט, ווי אויך וועגען זייער געאלאגישער סטרוקטור, וועלכע ס'האט געהאט ביז איצט בעקומען די בעלגישע צענטראלע זענען נישט קיין ריכטיגע.

דער דאזיגער בעריכט פון יונגען וויסענשאפטס־פארשער האט געמאכט אויף דער צענטראלע א שטארקען איינדרוק. בכדי נאכצוקאנטראלירען די נייע פלענער פון דעם יונגען יודישען געלערנטע, האט די מלוכה־אונטערנעהמונג, נישט רעכענענדיג זיך מיט קיינע הוצאות, בעשלאסען ארויסצושיקען צו דער עקספעדיציע א בערהמטען אינזשעניער ספעציאליסט, וועלכער זאל אנפיהרען מיט די ווייטערדיגע אזוי גלענצענדע ארבייטען.

אין מאקע אראפגעקומען קיין קאנגא מיט בעריהמטע פולמאכטען אלס הויפט־אינזשעניער א בעקאנטער ספעציאליסט ווערמענס יעהרליכער פערדינסט אין אייראפא האט זיך קאלקולירט אין הונדערט טויזענדער גולדען.

אין מאטאדיעא איז פארגעקומען די בעגעגעניש פון דער עקספעדיציע מיט'ן נייעם הויפט־אינזשעניער, וועלכער האט ווייטער אנגעפיהרט מיט דער ארבייט פון דער עקספעדיציע.

מיט'ן אנקום פון דעם אינזשעניער זענען פאר'ן יונגען ווילנער יודישען געלעהרטע אנגעקומען שווערע טעג פון קנאה־שנאה צו איהם מצד דעם הויפט־אינזשעניער, סאבאטאזש, און אנדערע שוועריגקייטען וועלכע האבען זיך פערענדיגט מיט דער רעטועלהאפטער פערשווינדונג פון יונגען יודישען געלערנטען זוסמאן ווערבאלאווניק. (המשך פ'ר—מארגען).

א טראגישע ליבעס־געשיכטע פון אן'אמעריקאנער יוד און א קריסטליכער פרוי—ביידע פערהייראטע

זיי אנטלויפען קיין וויען און בעגעהען דארטען זעלבסטמארד *)

(.2

דער אמעריקאנער יאהן פלאסאק האט געהייסען מיט זײן ריכטיגען נאמען ערנעסט וואצעל ער האט געשטאמט פון וויען, און ער איז געווען א זוהן פון דעם זיינגערמאכער מאקס וואצעל. צוריק מיט יאהרען איז ערנעסט וואצעל אוועק קיין אמעריקע, וואו ער איז געווארען א כעמיקער און געפיהרט א געשעפט פון כעמישע שטאפען אין אהא. אבער נאך וואס איז יעצט ערנעסט וואצעל געקומען קיין וויען און געלעבט אונטער דעם פערשטעלטען נאמען פון יאהאן פלאסאק? און וואס פאר א געהיימניש האט ער אין זיך פערבארגען? וואס איז די אורזאך פון זײן זעלבסטמארד און דעם זעלבסטמארד פון זײן פרוי? דאס אלעס איז אויפגעדעקט געווארען פון דער וויענער פאליציי און, עס האט זיך ארויסגעצייגט א מערקווירדיגע ליבעס־דראמע.

עס האט זיך ארויסגעשטעלט פון פערשידענע דאקומענטען, וועלכע די פאליציי האט אויסגעפונען, אז ערנעסט וואצעל האט אין אהייא, אמעריקא, א פרוי מיט דריי קינדער, פון זײנע געשעפטען מיט כעמישע שטאפען האט ער געמאכט א פיין לעבען. ער איז אויך געווען אן ערפינדער פון טעכנישע זאכען און געמאכט איניגע ערפינדונגען אויף דעם געביט.

פאר א שטיק צייט איז פלוצים ערנעסט וואצעל אין אמעריקא פערשוואונדען געווארען ער איז געפאהרען ערגיץ מיט זײן אויטאמאביל און איז מעהר צוריק אהיים נישט געקומען צו זײן פרוי, און קינדער, שפעטער האט מען געפונען זײן אויטאמאביל האלב־פערברענט אויף דעם וועג קיין פילאדעלפיא. די אמעריקאנער פאליציי האט געדענקט אז מיט איהר מאן האט פאסירט אן'אומגליק, אדער ער איז דערמארדעט געווארען, א עך ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד און זיך אריינגעווארפען אין וואסער, נאכדעם ווי ער האט פערברענט זײן אויטאמאביל, עס איז אבער נישט געווען קיין אורזאכע פאר אזעלכע מארדען און די פערצווייפעלטע פרוי איז נישט געווען ניכער, אין רעם, ווייל רעם טויטען קערפער פון איהר מאן האט מען נישט געפונען.

איצט איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז ערנעסט וואצעל האט געשפילט אין געהיים א ליבע מיט דער פערהייראטער פרוי, מערי גראנאם פון קליוולאנד, וועלכע איז געווען די פרוי פון דעם סוחר מעק גראנאהאם, ערנעסט וואצעל האט ווארשיינליך נאך אין אמעריקא געלעבט א שטיק צייט אונטער א פאלשען נאמען, וועהרענד זײן פרוי און די קינדער האבען איהם בעוויינט אלס טויטען. די פרוי האט אויך געשריבען דאמאלט א בריף צו ערנעסטס פאטער, צו דעם זיינגערמאכער וואצעל, אז ערנעסט איז פערשוואונדען געווארען און ווארשיינליך האט מיט איהם פאסירט אן'או טאמאביל־אומגליק און ער איז געשטארבען.

דער אלטער זיינגערמאכער אין וויען האט בעוויינט דעמאלט זײן טויטען זוהן און ער האט גאר נישט געדענקט, אז זײן זוהן לעבט און געפינט זיך אגאר אין וויען און אז פיל מאל זעהט איהם זײן זוהן א היימליכער פון געשעפט.

און אז דער אלטער זיינגערמאכער האט ענדליך געפונען זײן זוהן, האט ער איהם געפונען א טויטען, ער איז געשטארבען פאר זײנע אויגען, ווי מיר האבען אויבען דערצעהלט.

ערנעסט וואצעל איז אנטלאפען מיט זײן געליבטער, נאכדעם ווי ער האט פריהער פערברענט זײן אויטאמאביל, אום עס זאל הייסען, אז ער איז בעגאנגען זעלבסטמארד. מען האט ביי איהם געפונען אן'אמעריקאנער פאספארט אויף דעם נאמען יאהאן פלאסאק פון אהייא. אונטער דעם פאלשען נאמען אויף וועלכען ער האט גענומען דעם פאס אין אמעריקא. האט ער אויך א שטיק צייט געלעבט אין פערשידענע שטעט אין אייראפא און דא אין וויען, וואו ער האט מיט זײן געליבטער געהייראט, הגם זי איז א פערהייראטע פרוי, ער האט געהייראט מיט פאלשע דאקומענטען.

אין וויען האט ער זיך געפונען ווארשיינליך כדי צו לעבען אין דער זעלבער שטאט וואו עס לעבט זײן אלטער פאטער, דער זיינגערמאכער וואצעל, און אום זײן פאטער צו זעהען, עס פערשטעהט זיך, אז ער האט זיך געמוזט היטען פאר זײן פאטער און זיך נישט לאזען דערקענען, ווייל אז נישט, וואלט דאך געווען ארויסגעקומען די גאנצע אפערע. עס שיינט אז, דער אמעריקאנער מאן פון דער פרוי גראנאהאם וועלכע איז געווארען אין וויען די פרוי פון ערנעסט וואצעל, האט געפונען א שפור פון זייערע ארט און זיך ארויסגעלאזט זוכען איהר און זיי פערפאלגען, ווענען דער אנגעלעגענהייט איז וואהרשיינליך געווען דער געהיימניספולער בריף וועלכען וואצעל האט בעקומען אין האטעל פאכער, וואו ער האט געוואוינט, דעם בריף האט מען נישט געפונען. וואהרשיינליך האט וואצעל דעם בריף פערברענט און מען ווייסט יעצט נישט פון וועמען דער בריף איז געקומען און וואס זײן אינהאלט איז געווען. די פאליציי דענקט אבער, אז דער בריף איז וואהרשיינליך געווען פון דעם אמעריקאנער מעק גראנאהאם, וועלכער האט געפאדערט, אז זײן פרוי זאל אהיים קומען. די געשיכטע איז יעדענפאלס איינגעהילט נאך אין א געהיימניש. מען דענקט אויך, אז וואצעל און די פרוי גראנאהאם האבען געזעהען אז זיי זענען ענטדעקט, האבען זיי מורא געהאט, אז זיי וועלען ארעסטירט ווערען פאר פאלשע דאקומענטען און פאר „ביגאמיע“ האבען זיי בעשלאסען צוזאמען צו שטארבען און נישט צעשיידט צו ווערען.

דאס איז ווארשיינליך געווען די אורזאך פון דעם טראגישען זעלבסטמארד, צו ערשט האט ערנעסט וואצעל דערשאסען מיט א מעסער זײן געליבטע און דאן זיך אריינגעשאסען א קויל אין קאפ.

און וויען האט די ליבעס־טראגעדיע ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג. (סוף)

*) זעה „נײער פאלקסבלאט“ נומער 103.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בהאנדלונג פון מענער־שוואכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אווענד.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נײעם פאלקסבלאט“ ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נײעם פאלקסבלאט“.

ביים דערלאנגען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט פערענטפערט. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

464 ר. ג.

אומאפהענגיג פון אייערע קוואליפיקאציעס וועט איהר קיין נאמינאציע אויף א לעהרער־פאסטען נישט בעקומען, ווייל אויף מלוכה־אמטען ווערען נאמינירט נאר פוילישע בירגער.

---

465. ע. ז–ס.

די ביילען, וועלכע איהר טראגט, אפילו לויט דער פארשריפט פון א דאקטאר, זענען פאר דער פאבאר קאמיסיע נאך נישט מאסגעבענד.

מאסגעבענד איז נאר די פעסטגעשטעלטע מאס קורצזיכטיגקייט פון אייערע אויגען.

לויט'ן אנגעגעבענעם מצב פון אייערע אויגען האט איהר געוויסע שאנסען קוואליפיצירט צו ווערען צו דער קאטעגאריע C און ווען מען זאל אייך אפילו קוואליפיצירען צו דער קאטעגאריע A קוים האט איהר זיך נישט אנגעגעבען אלס איינטסליגענט אדער פאכמאן, וועט איהר סיי ווי פערבלייבען מחוץ'ן קאנטינגענט.

---

466. בוראקאווסקי.

אויב די עפיעקונסטווא איז אנגענומען געווארען, וועט מען אייך רופען אויף 5־חדשים'דיגע צוזיי־געוויכטיגע רעקרוטסקע איבונגען. דער פרייטס אפמאך ווערט אבער דורכ'ן נישט אויסגעלעזט ווי ביים רופען אין נארמאלען דינסט, נאר בלויז איבערגעריסען אויף דער צייט פון די דערמאנטע איבונגען, ממילא מוז טאקע דער פערנומענער פאסטען, פונקט ווי בעת געוועהנליכע מיליטער־איבונגען, בלייבען אונבעדינגט ווייטער רעזערווירט.

די דערמאנטע 5 חדשים'דיגע רעקרוטסקע איבונגען אונטערשיידען זיך אבער פון געוועהנליכע איבונגען דערמיט, וואס פאר די ערשטע קומט נישט קיין גאזשע, בעת פאר די געוועהנליכע איבונגען האבען די רעזערוויסטען־אנגעשטעלטע יא דאס רעכט צו פאדערן פון זייערע אונטערנעמען, די נארמאלע גאזשעס.

---

467. I. L.

פון יאהר 1902 ווערען גערופען אויף די היי־יעהריגע איבונגען די רעזערוויסטען נישט בלויז פון פערבינדונגס־דינסט, נאר אויך פון פיאָנערען, קאוואלעריע און ארטילעריע, וועלכע האבען אדער ווען דורכגעלאפען קורסע פאוועלאָניעס.

דאס, וואס איהר שוין אין יאהר 1927 דורכגעמאכט איבונגען, בעפרייט אייך נאך נישט פון דער פליכט צו געהען אויך דאס מאל.

אויב איהר קאנט זיך פערופען אויף וויכטיגע מאטיווען, דארפט איהר פערלאנגען א בקשה אין דער פ.ק.או. אז מען זאל אייך אפלייגען די איבונגען אויף איבער יאהר אדער אויפ'ן לעצטען טערמין.

---

468. א דאמען שניידער.

די פארשריפט וועגען 5 ארבייטער אין האנדווערקער־אנשטאלטען אין פרט פון בערעכטיגונג אויף אורלויבען איז נישט נוגע קיין לערן־יונגלען און יוגענדליכע ארבייטער ביז 18 יאהר.

די דאזיגע קאטעגאריעס ארבייטער האבען דאס רעכט אויף א 14־טאגיגען אורלויב, אונאפהענגיג פון דער צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער אין בעטרעפענדע ווערקשטאט.

---

469. פינעס.

די היי־יעהריגע איבונגען זענען אויך נוגע די רעזערוויסטען, וועלכע האבען געדארפט פארשיעהרען דורכמאכען די איבונגען, נאר האבען זיי ער פליכט צוליב פערשידענע טעמים דעמאלס נישט ערפילט.

---

470. י. ב.

הגם מיר ווייסען נישט, ווי אזוי איהר האט שוין בעקאנט דורכמאכען 4 איבונגען, נור אזוי ווי איהר ערקלערט אבער, אז איהר האט פארט דורכגעמאכט צוזאמען 14 וואכען מיליטערישע איבונגען דארפט איהר שוין מעהר אויף קיין איבונגען נישט גערופען ווערען.

די יודישע נעגערס אין ניו-יארק

צוויי קהילות פון שווארצע יודען. — אנ'אביסינישער יוד אלס רב ביי די נעגערס. — זייער אפשטאמונג

זייט א פאר יאהר הער איך, אז אין דעם ניו-יארקער נעגער-קווארטאל הארלעם עקזיסטירט א קהלה פון שווארצע יודען. איך האב שוין א סך מאל מיך בעמיהט צו בעקומען עפעס גענויערע ידיעות וועגן די יודען, אבער אהן ערפאלג.

אין דעם צענטראל-ביורא פון די ניו-יארקער יודישע קהלות קען מען בלויז דעם נאמען פון דעם שווארצען רב — ער הייסט ישעי' פארד. מ'האט מיר דארט געראטען זיך צו ווענדען צו א רב, וועמעס שוהל עס געפינט זיך אין שכנות פון הארלעם, און וועלכער זאל שוין האבען געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די יודען פון הארלעם, אבער אויך דער דאזיגער רב האט מיר נישט געקאנט געבען קיין נעהנטערע אנווייזונגען.

כ'האב אפגעגעבען א וויזיט דעם אנפיהרער פון די נעגערס ד"ר דיבנא, און פון איהם בין איך בלויז געוואהר געווארען, אז ער האט אויך געהערט פון יודישע נעגערס, אבער ער האט זיך קיינמאל נישט נעהנטער מיט דעם ענין אינטערעסירט.

זעהענדיג, אז אויף די אלע אומוועגען וועל איך מיין ציל נישט דערגרייכען, בין איך איינמאל אין א שבת אינדערפריה אליין אריבערגעגאנגען קיין הארלעם און איך בין געווען ענטשלאסען נישט אהיים צו גהן, ביז איך וועל נישט האבען פולשטענדיג פאזיטיווע רעזולטאטען. דארט האט מען מיר אנגעוויזען אויף צוויי ערטער, וועלכע זענען אמאל געווען יודישע שולען, אבער הייגט ווערען זיי גענוצט צו אנדערע צוועקען; פון א נעגער-אדוואקאט האב איך געהערט, אז דער לייטער פון זיין ביורא האט אמאל געהערט צו „יענע לייט", אבער ער איז גראד דעמאלט נישט געווען אין ביורא, און ער האט געזאלט ערשט נאכמיטאג צוריקקומען.

(א בריף פון ניו-יארק)

כ'בין ארויסגעגאנגען אין גאס אריין און בעת איך האב מיך ארומגעדרעהט אין דער הויפט-גאס פון דעם נעגער-קווארטאל, האב איך פלוצים בעמערקט א נידעריגען נעגער מיט א באָרד אין גרויסע אמעריקאנער ברילען, ווי ער האט געוואלט אריבערגעהן דעם ברוק. אין די מלבושים האב איך דערקענט, אז דער פערשוין איז אנגעטון יום-טובדיג. אזוי ווי עס איז געווען שבת, האב איך מיר געקלערט, אז דאס מוז זיין איינער פון „יענע לייט". איך בין איהם שנעל נאכגעגאנגען און איהם אפגעשטעלט אויף דער צווייטער זייט פון ברוק. אראפנעהמענדיג דעם קאפעלוש האב איך צו איהם געזאגט:

— ענטשולדיגט, צי וואלט איהר מיר געקאנט זאגען, וואו עס וואוינט דא, אין הארלעם, דער רב ישעי' פארד?

— יא, האט ער געענטפערט מיט א ספעציפישער מעלאדיע, — אט דארט געפינט זיך זיין וואוינונג. אבער די שוהל איז נומער זיבעצען, גאס נומער 129.

— צי דאווענט איהר אין דער דארטיגער שוהל?

— ניין.

— ?

— איך בין אויך א רב. מיין נאמען איז הרב בן-ניומאן. „מיין ארט" איז נומער 127, גאס נומ. 237; וויבאלד איהר ווילט מיך דארט בעזוכען...

ס'איז נישט נויטיג צוצוגעבען, אז איך האב דאס געוואלט.

דאס הויז פון צוויי שטאק, צו וועלכען ער האט מיך צוגעפיהרט, איז געווען עהנליך צו אלע אזעלכע הייזער אין ניו-יארק. נאר אויף די שויבען פון איינעם פון די פארטער-פענסטער האב איך בעמערקט העברעאישע אותיות.

די גרעסערע שטוב פון דער וואוינונג איז געווען דער בית המדרש און גלייכצייטיג דער חדר. דער רב האט נישט געווארט ביז איך וועל איהם שטעלען פראגען. ער האט מיר אליין געוויזען די איינריכטונג און דעם צוועק פון דער אינסטיטוציע. ער האט גערעדט ענגליש אין א זינגענדיגען טאן. און דערביי האט ער אלע מאל אריינגעמישט א פאר יודישע ווערטער.

— מיר ארגאניזירען, האט ער ערקלערט, — מיר נעהמען דא צונויף די שווארצע יודען פון הארלעם און לערנען זיי תורה און תלמוד. מען מוז די יודען אומעטום זאמלען. די יודען זענען צושפרייט אין דער גאנצער וועלט.

בעת מיר ריידען אזוי איז אריינגעקומען אין שוהל נאך א יוד, וועלכער האט זיך אריינגעמישט אין אונזער שמועס און ביידע האבען מיר געגעבען אינפארמאציעס.

לויט זייערע ערקלערונגען געהערען צו דער קהלה פון הרב פארד הונדערט און פופציג שווארצע יודען און צו דער שוהל דא געהערען אן ערך 60 נפשות. אבער דאס זענען זעהר קליינע ציפערען קעגען די 10 טויזענד יודישע נעגערס, וואס זאלען זיך געפינען אין הארלעם. דער רוב פון זיי איז ווייט פון דער אמונה פון זייערע אבות און שטרעבט צו א פולשטענדיגער אסימילאציע. דער רב האט דערביי בעמערקט, אז ביי די שווארצע יודען אין אמעריקא איז פארהאן די זעלביגע טענדענץ „ווי ביי אייך".

הרב בן-ניומאן וואוינט ערשט צוויי יאהר אין הארלעם. ער גופא שטאמט פון אלעקסאנדריען, אבער אלע אנדערע נעגערס — ערקלערט ער — שטאמען פון די מערב-אינדישע אינזלען און זענען אמייסטען אראפגעקומען קיין ניו-יארק בעת דער וועלט-מלחמה, בשעת דעם „מבול" פון די שווארצע.

— און ווי אזוי האט איהר אייך אלע בעזעצט אין הארלעם?

— וואס האבען מיר געקאנט טון? צוערשט זענען מיר געקומען צו די יודען פון ניו-יארק, אבער זיי האבען אונז געזאגט: איהר זייט נעגער, דעריבער געהט קיין הארלעם; אבער די נעגער ווילען מיט אונז נישט האבען קיין שום מגע ומשא; זיי זאגען: איהר זייט נישט קיין נעגערס, איהר זייט יודען.

דער רב האט דערצעהלט אין א גלייכגילטיגען מאנאטאנעם טאן, נישט האבענדיג די כוונה אויף מיר עפעס צו ווירקען. אבער זיינע ווערטער האבען אויף מיר געמאכט א שרעקליכען רושם. ווי טראגיש איז דער גורל פון צו זיין צוויי מאל אפגעשטויסען. צו זיין פערמאכט אין א געטא, וואס איז אליין ווידער אמאל פערמאכט אין א צווייטען געטא...

די צאהל פון צעהן טויזענד שווארצע יודען, וועגען וועלכע דער רב האט גערעדט, איז בלי ספק א גוזמא. מען קאן נישט רעדען מעהר ווי פינף הונדערט מענשען.

נישט געלעזט בלייבט די פראגע וועגען דער אפשטאמונג פון די דאזיגע יודען.

הרב בן-ניומאן, וועלכער ארגאניזירט זיי, שטאמט, לויט זיין אייגענער בעהויפטונג, פון אלעקסאנדריען, זיין אייגענע אפשטאמונג לאזט זיך לייכטער ערקלערען. ער איז א וודאי א פאלאשא פון אבעסיניען, די פאלאשאס, ד. ה. שווארצע יודען פון אבעסיניען, וועלכע זענען ערשט פאר א פאר צעהנדליגער יאהרען ענטדעקט געווארען. דאס ביסעל „יודיש" האט ער זיך, ווייזט אויס, אויסגעלערנט אין אמעריקא.

אבער דער רוב יודישע נעגערס אין הארלעם בעטראכטען מערב-אינדיען פאר זייער היים. עס שטעלט זיך אזוי ארום די פראגע פון וואנען נעהמען זיך קיין מערב-אינדיען שווארצע יודען?

דערויף גיט דער אנטראפאלאג צאלשאן פאלגענדע תשובה, וועלכע איז נאטירליך בלויז א השערה.

האלענדישע יודען האבען זיך בעטייליגט אין דער קאלאניזאציע פון מערב-אינדיען. זיי האבען דארט געהאט אייגענע פלאנטאציעס, וועלכע זענען בעארבייט געווארען דורך שווארצע שקלאפען. די אפריקאנישע נעגערס, וועלכע זענען מאסענווייז פערקויפט געווארען אלס שקלאפען קיין אמעריקא, האבען דארט אנגענומען כמעט שטענדיג די רעליגיע פון זייערע בעלעבאטים. אזוי ארום זענען די שווארצע שקלאפען פון די האלענדישע יודען אריבער צו דער יודישער אמונה און זיך מגייר געווען. זייערע אייניקלעך האלטען די יודישע אמונה, אבער די ראסע איז נישט קיין יודיש.

דערמיט ערקלערט זיך אויך די ערשיינונג, פארוואס די יודישע נעגערס פיהלען זיך אזוי נאהענט צו אלע אנדערע נעגערס און ווייט פון דעם כלל ישראל.

א. רונדם

אינטערעסאנטע פאקטען פון יודישען לעבען אין בראזיליען

קאמף צווישען די „רוסען-יודען" און די פרויען-הענדלער

וואס מעהר אימיגראנטען עס זענען צוגעקומען אין בראזיליען, אלץ שארפער איז געווארען דער קאמף צווישען די יודען, וואס האבען געלעבט אלס „רוסען" מיט דעם רופיאניזם, דעם פראסטיטוציע-געשעפט, וואס האט זיך איינגעבירגערט אין דעם עפענטליכען לעבען פון די „אמת'ע איזראעליטען".

דאס שלאכט-פעלד פאר דעם קאמף איז געווען דאס יודישע טעאטער אין בראזיל. פערבייפאהרענדיגע יודישע אקטיארען, וואס זענען געקומען פון גרויסע אייראפעאישע און אמעריקאנישע שטעדט האבען געשפילט טעאטער פאר אלע וואס האבען געוואלט זעהען א יודישע פארשטעלונג. יעדער וואס איז געקומען, איז אנגענומען געווארען, אבער די „רוסען", וואס האלטען אזוי שטארק פון דער ריינקייט פון דער יודישער פאמיליע, האבען בשום אופן נישט געוואלט זיך אויסמישען מיט'ן טונקעלען עולם פון די „אמת'ע איזראעליטען" — די רופיאנעס. פאר זיי איז דאס געווען א בלוטיגע פראגע, ווארום ביסלעכווייז זענען די שטאט-בעל-הבתים געוואהר געווארען, אז אויך די „רוסען" זענען נישט קיין אנדערע ווי „איזראעליטען". איז דעריבער נויטיג געווען צו שאפען א קלארען בעגריף, ווער זענען „מיר" און ווער זענען „זיי"...

און כדי דאך צו בעפרידיגען דעם דורשטיגען טעאטער-גייער און נישט צו דערלאזען, אז ער זאל מיטגעשלעפט ווערען אין דעם הפקר-טעאטער אריין, האבען זיך די יודישע פאמיליעס אנגעהויבען צו ארגאניזירען אין ליבהאבער-קרייזען, וואס האבען געשפילט יודיש טעאטער „בלויז פאר פאמיליעס". ביי די טירען פון דעם טעאטער פלעגען שטעהן משגיחים וואס האבען אכטונג געגעבען, אז צו דער פארשטעלונג זאלען נישט אריינקומען אזעלכע, וואס קענען פער'סמ'ען די אטמאספערע פון דעם רייכען ישוב גופא, און אויך פון דער בראזיליאנישער עפענטליכקייט.

כדי צו געבען א בעגריף פון דער איינפאכקייט פון יענעם יודישען לעבען, וואס האט זיך שוין ארויסגעארבייט צו א פערהעלטניסמעסיג גרויסען ישוב, איז אינטערעסאנט צו דערצעהלען פאלגענדע צוויי מאמענטען, וואס קלינגען שוין היינט צו טאג ווי אנעקדאטען, אבער זיי זענען פארט אמת'ען, וואס זענען בעשעפען געווארען פון דעם דארטיגען לעבען.

די בשותפות'דיגע דירות, וואו יודען האבען געלעבט צו 10—15 מאן אין א צימער, האבען גלייכצייטיג געדינט פאר צענטרען פון אזוי גערופענע „קאמונעס", וואו די עמיגראנטען-פעדלער האבען זיך אויסגעלעבט די עטליכע יאהר ביז זיי זענען רייך געווארען, יעדער פעדלער האט געמוזט האבען א געוויסע פירמע: אזוי האבען עקזיסטירט פירמעס: „קאזא יקום פורקן" („קאזא" הייסט א געשעפט, א וואוין-הויז). „קאזא יציאת מצרים", „קאזא שמע ישראל" און נאך אנדערע נעמען, לויט שטעט לענדער און קאנטינענטען. פאר דעם בראזיליאנישען „קונד" האט א פירמע שענער אויסגענומען. דער בלאנק וואס דער בראזיליאנער האט בעקומען פאר זיין ערשטען אפצאהל מיט א געדרוקטען אויפשריפט „קאזא יקום פורקן", האט פאר איהם אויסגעוויזען ווי א באנק-טשעק. און ער האט געקענט מיינען, אז דער „רוס" האט ווירקליך אנ'אפען געשעפט מיט ברייטע טירען און קרישטאלענע שויפענסטער אין איינע פון די בעסטע גאסען פון דער שטאט.

אמאל האט אזא „קונד" בעדארפט זעהען זיך מיט זיין פערקויפער, איז ער אוועק אין „געשעפט" לויט'ן אדרעס וואס איז געגעבען געווען אויף דעם געדרוקטען בלאנק. ווי איבערראשט איז אבער דער בראזיליאנער געבליבען, אז אנשטאט א גרויסארטיג געשעפט האט ער לויט'ן אדרעס געפונען א צימער אויף אנ'אויבערשטען שטאק, וואו עס זענען געשטאנען איבער א צעהנדליג בעטלעך, ווי אין א קאזארמע, אויסגעשטעלט. וואו איז אבער פארט „קאזא יקום פורקן"? — האט דער בראזיליאנער געפרעגט? האט מען איהם אנגעוויזען אויף איינע פון די בעטלעך, וואו אונטער'ן שטרוי-זאק איז געשטאנען א „קארב" מיט סחורות און דאס איז אלץ.

*

די נעמען פון די יודישע פעדלער-פירמעס האבען זיך נישט נאר פונאנדערגעטיילט לויט מעקלעך, נאר אויך האט דער נאמען פון א „קאזא" כאראקטעריזירט א בעשטימטע פאליטישע ריכטונג פון דעם פעדלער. למשל: א פעדלער, וואס האט נאך געשפירט די טראדיציע פון דער יודישער ארבייטער-בעוועגונג אין רוסלאנד, האט זיך געשאפען א פירמע פאר זיין פעדלער-געשעפט — „קאזא קארל מארקס". א ציוניסט האט זיין פירמע א נאמען געגעבען „קאזא שיבת ציון". און כתם א פרוימער יוד האט זיך בענוגענט מיט „קאזא שמע ישראל" און א יוד א פראסטער האט זיין פירמע א נאמען געגעבען „קאזא אמעריקא". דאס בעטעל אין דער פעדלער-קאמונע, וועלכעס האט געהערט צום יוד פון „קאזא קארל מארקס", איז געווען א „צענטער" פאר היימלאזע קרעכצונגען... ביים בעטעל וואס האט געהערט צו „קאזא שמע ישראל" האט מען געדאווענט מיט א מנין, וואו אימיצער פון די פעדלער-קאמונע האט בעדארפט זאגען קדיש. און ביי דעם יוד פון דעם בעטעל „קאזא אמעריקא" האט מען געקאנט כאפען א „גמילות חסד" אויף צוויי פראצענט א חודש...

אין יענער צייט איז דאס לעבען ביי די עטליכע מנינים יודען אין בראזיל נאך אזוי אומזיכער געווען, אז נישט קוקענדיג אויף דעם ביליגען לעבען און גוטע פערדינען, האבען די פעדלער, אדער „קלינטעלשטשיקעס" נאך נישט געהאט זיך געטרויט צו שיקען אהיים שטיצע פאר זייערע קרובים. אז דאס ווייב אין בעסאראביע האט אבער פארט געמאנט, האט זיך אימיצער נישט געפוילט צו שרייבען אהיים צו זיין אשת חיל, אז „דערווייל קען ער נישט טראכטען פון דער היים, ווייל דא אין די מרחקים מוז ער לעבען מיט א באנאנע און אויסהאלטען א שווארצען שייגעץ"... אין בעסאראביע איז פון אזא ידיעה געווארען א שרעקליכער טומעל צווישען די איבערגעבליבענע ווייב מיט קינדער. און עס איז געווען ווער עס זאל לויפען צום רב פון דעם קליינעם שטעטעל מיט א טענה, אז זי וויל א גט פון דעם מאן, וועלכער געפינט זיך אין בראזיל, ווארום דערפון לעבט ער, ווי ער אליין שרייבט מיט א באנאנע און האלט נאך אויס א פרעמדען שייגעץ, מסתמא א ממזר פון דער באנאנע (זי האט קענטיג געמיינט, אז באנאנע איז א דארטיגע פרויענצימער).

אין דער אמת'ן איז דאס יודישע לעבען אין יענער צייט געווען א היבש ביסעל פראסט און דעמאראליזירט. ביז נאך דער מלחמה האט זיך אנגעזאמעלט א קלאס פון אלטע בחורים און אומגעדולדיגע מענער, וואס האבען זיך איינגעלעבט דערווייל, ביז די וועלט וועט צוריק אפען ווערען טאקע מיט ארטיגע פרויען פון אלע קאלירען.

און אז מען זאל וועלען אפילו נישט גאר שטרענג קאנטראלירען, קען מען אין צפון-בראזיל געפינען א היבשע צאהל שווארצע יודעלעך, קינדער פון יודישע אימיגראנטען, וועלכע האבען זיך געהאט אויף דערווייל מתחתן געווען מיט איינגעבוירענע טונקעלע פרויען. אבער אז די וועלט האט זיך געעפענט און ווייב און קינדער מיט כלה'ס האבען אנגעהויבען צו קומען קיין בראזיל צו זייערע מענער און בעשערטע, איז דער בזיון געווען גרויס און די בהלה נאך גרעסער: מען האט זיך געמוזט אומקעהרען צום אמאליגען אייגענעם און פערלאזען די פרויען, מיט וועלכע יודען האבען אויף דערווייל זיך געהאט צו עטליכע קינדער.

יודישער יונגערמאן

צינדט זיך אליין אונטער אוים נויט

ער האט זיך פריהער אנגעטון טלית און תפילין

אלס אילוסטראציע פון דער שרעקליכער נויט, וואס הערשט אין אונזער שטעטעל קאן דינען פאלגענדער טרויעריגער פאקט, וואס האט פאסירט אין נעמיראוו דעם איסרו-חג של פסח, א זעהר בכבוד'ער יונגערמאן ג. פ. פון דער שעהנסטער שטעטעלדיגער משפחה, וועלכער האט אין דער שטיל געליטען דחקות און נישט געקאנט מפרנס זיין זיין קליינע משפחה און דערפיהרט געווארען צו דער מדרגה, דאס ער האט זיך אינדערפריה פערשלאסען אין דער שטוב, און אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואס די שטוב-מענשען זענען נישט געווען אינדערהיים, זיך אנגעטון טלית און תפילין און זיך בעגאסען מיט נפט און אונטערגעצונדען. א דאנק דעם, וואס שכנים האבען באלד בעמערקט די שרפה איז נאך שווערער מיה געלונגען דעם יונגענמאן אפצוראטעווען פון א זיכערען טויט. א שווער אפגעבריהטען האט מען איהם תיכף אוועקגעפיהרט קיין לעמבערג, וואו דער נעמיראווער פעראיין אין לעמבערג פערנעמט זיך ווייטער מיט זיין גורל.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאכט אויך פון
אין לעמשעגיצע, נעווישער 17 פון 10—11 און פון 2—5

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.
די פרייזן זענען באדייטענד פארקלענערט געווארן.
אנהויב אין גאוו. טעג 4 נמ. שבת, זונטאג 2 בייטאג, לעצטער סעאנס 10 אווענד
אויפ׳ן 1 טען סעאנס זענען די פרייזן פון אלע פלעצער צו 60 גר.

היינט און פאלגענדע טעג:
דער ליבלינג פון אלעמען אהן אויסנאהם!
HARRY LIEDTKE
אין דער רעוויע פון הו־מאר און זארגלאזיגקייט
„דער פרעהליכער ארמין“
נעכסטער פראגראם: **איהר חן־פינטעלע**
אין די הויפט־ראלן: Liljana Harvey, Willy Fritsch, Harry Halm, Zygfryd Arno
אכטונג! קינא אין גארטען!

קינא־טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
(ביים פלאץ קאשטשעלני)
בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט פון גיגאנטישע מארקאני־ראדיא פערשטארקטער ארקעסטער

היינט און פאלגענדע טעג!
I.
פירשטין מערי
גרויסע עראטישע דראמע. אין די הויפטראלען:
Helena Czarska N. Prozorowski
II.
גרויסער דאפעלטער פראגראם!
15 מינוט שרעק
פרעהליכע קאמעדיע. הראגאן פון געלעכטער!
נעכסטער פראגראם: „שאפען׳ס ליבע און טרעהרען“
אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5.30 נאכמיטאג. שבת, זונטאג און יום־טוב 2 א זייגער נאכמיטאג

44 | וויכטיג פאר לאדז און אומגעגענד! | 44
זאל יעדער וויסען, אז
מעבעל
שעהן, גוט און ביליג בקומט מען נור ביי דער פירמע
Ch. ŁAZNIK
GDAŃSKA (Długa) 44, tel. 162-56
44 | בעמ.: איך קויף אויך און פערקויף פערט. געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו. קומט און איבערצייגט אייך! | **44**

Babunia mówi, że najlepszy napój jest z Mieszanki Zbożowej
Tryumf
Wytw. Franciszek Glugla, Łódź.

א פארבעריי, א פרעטור
און גארן־בלייכעריי
צו פערפאכטען.
אפערטען אונטער „E.B.“ אין אדמ. פון דער צייטונג.

כ׳וויל קויפען
א געניצטען
לאסט־אויטא
$1^1/_2$ טאנאוועס, נור אין גוטען צושטאנד.
אפערטען אונטער „לאסט־אויטא“ אין אדמיניסטר.

אהאלב גרויס
פראנט־לאקאל
אין בעסטען צענטרום נאחאמיעסקא גאס, — וואפארט איבערצוגעבען. אפערטען אונטער „M. M.“ אין אדמיג.

אלערליי
יונגעל
ווערט געזוכט
אין דער סוויטער־פאבריק
פלאץ וואלנאשטשי 6

א ארט צו שלאפען
אבצוגעבען פאר אנ׳אינטעליגענטען מענש.
Wschodnia 29, m. 6.

אקוראטע־געזעלען
ווי אויך גוטע האנד־נייערס ווערען געזוכט ביי האוזע,
זאוואדזקא 15. 7999

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
גושעושינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערען קר.	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד״ר קפרשנער קינדער־קראנקה.	$4^1/_2$-5 11-9
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכטס־קר.	$1^1/_2$ $12^1/_2$
ד״ר שמירגעלד פרויען און געבורטס קר.	2—1
ד״ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	5—2
ד״ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

פסיכא־טעראפיע, שנאר־שטראלען ... אלע ... אנאליזען, רענטגען ... עלעקטריזאציע, קווארץ ... אויך ... אונ. בלוט
איספוגנגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט.
ד״ר לאושינסקי טעכניקער פאר פאלסקא
צאהן־ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע צאהנען, קראנען, מאזמען א. א. וו.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה.
און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

וויכטיג פאר שניידער־מייסטער און קאנפעקציאנערען!
מיר טיילען מיט, אז מיר האבען געעפענט א געשעפט פון
שניידער־צוגאטען
וויקטאריאס	ראסטהאר	ספעציאל אפטיילונג פון
בעק	קעפער	דאמען
ערמעל־פוטער	סרוויזע	הערען
וואלאשאנסקא	מושלין	קינדער
אלפאגאס	לייוואנד	קנעפ
זיידענע פוטערס	סאמט־קעלנער	גארנע

געפינט זיך שטענדיג אויף לאגער צו ביליגע פרייזען א גרויסען אויסוואהל
קומט און איבערצייגט אייך! מיט אכטונג
BAZAR KRAWIECKI 8 נאוואמיעסקא 8
פראנט געוועלב
אין הויז ווי עס געפינט זיך דאס טוך־לאגער פון בנימין מאראסא.
בעמ: פאר בעסטעלטע שניידער ספעציעלען ראבאט.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זעלבסט גאר קומען אין מיין רעכטסקאנסולטאציע־ביורא צו ה׳
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי־סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאגיעס, קלאגזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארושאנד ראזיסטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

חכם מה הוא אומר?
מה העדות והחוקים והמשפטים
אז דו ווילסט וויסען א תירוץ זאלסטו קומען אין די
ביורא „עקספרעס“
וועלכע געפינט זיך אויף פיעטריקאווער 16 און פאלודניאווא 3 אונטער דער אנפיהרונג פון די ה״ה דרעכסלער און סקאטשילאס, וועלכע זענען בעקאנט אלס ספעציאליסטען פון מאכען פון פראטעסטען געלר.
ס׳ווערט ערלעדיגט ... סאנדאווע ספראוועס ... אויך ... פראמרע שפראכען. ... פאר רעקלאמאציעס.
בעמערקונג: פאר אז בעטיטעלטע אומזיסטע בעאטונגען טעגליך פון 2—3 נאכמיטאג
ביורא „EXPRESS“ פעטריק. 16, טעל. 168-59

טליתים־פאבריק
אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב־וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי
א. ח. ציטרינאוויטש, קאמיענא 1,
אין טויער, פארטער, קומט איבערצייגט אייך!
ס ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען

Dr. W. ŁAGONOWSKI
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
róg Traugutta).
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej do 2^{30} pp., od 6 do 8^{30} wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראנקה, ... און ליבעסהילאינגען
נאכמ. פון 4—7 אין אווענט

Ostrzeżenie.
Podaję do wiadomości, iż weksle z podpisem Hiler Rozencwajg na sumę zł. 50.— płatny 15 7 r. b., drugi weksel na sumę zł. 60.— płatny 24/8 r. b., które dałem p. M. Wajnbergowi, Warszawa i towaru nie otrzymałem, niniejszem unieważniam.
Z poważaniem
Hiler Rozencwajg

געגעז בעלייונגג!
ס׳איז פע לוירע, געהאנדעלט ... אויף דער פיעטריקאווער 86 ... אין בלאנקע 100 זל. און צוויי ... צו 65 זל. און 2 אויסגעשטעלטע ... צו 35 זל. דער ... דער ... ברענגען צו יוסף שפיל־בערג, שפרצדוקש 1, ביי ... די ... אומ־ ... 6655

קלאנג־פילם־טעאטער
„MIMOZA“
Kilińskiego 178.
היינט און פאלג. טעג! גרויסע פרעמיערע פון קלאנג פילם!
„געפאלענער מלאך“
דער אומבענרערמאגנעטער פילם איז דער לעצטער אוסרווק פון קלאנג־פילם טעכניק. אין די הויפטראלען:
NANCY CARROL, Gary Cooper, Paul Lukas
אויסער פראגראם: אטראקציע־קלאנג־צוגאבען.
... רעגולער ... אויף די גרויסע ... די פלעצער ... אנהויב פון די סעאנסען אין וואכען־טעג 5.30, שבת, זונטאג און חגאות 3.30 נאכמ.

כשר | וויכטיג פאר די יודישע בעפעלקערונג! | כשר
דערמיט מאך איך בעקאנט דאס ג׳ פובליקום, אז נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט ווידער היינט, דינסטאג 1 א זייגער בייטאג ערעפנט אויף
62 פיעטריקאווער 62
דער בעוואוסטער באר „ALA FOURCHETTE“
דער באר איז פארזעהען מיט ערשטקלאסיגע קרעפטען, ווי אויך אונטער א שטרענגער רעליגיעזער קאנטראלע פון ה׳ בערגהיים
מיטאגען ווערען ארויסגעגעבען פון 12 א זייגער בייטאג
ס׳וועט אויך זיין א ספעציעלע מילכיגע קוך פון 5 נאכמיטאג.
מיט אכטונג **ה. בערגהיים, פיעטריקאווער 62**

W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

א צימער
פאר 1 אדער 2 אנשטענדיגע יונגעלייט איז פון זאפארט איבערצוגעבען
צו ערפאהרען אויף פיעטריקאווער 28, וו. 10

עלטערן!
אין מיין חדר־שולע ווערען אנגענומען נאכמיטאג
קינדער, וואס לערנען אין פאלקסשולען צו לערנען חומש, רש״י, תנ״ך, משניות, גמרא, תוס׳ ... העברעאיש און יודישע בריוו ... איך האב ... אנפאנגער ... דערנעלייט. א שטרענג־רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.
אנגעשריבען טעגליך 4 ביז 7 אווענד.
יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 8,
קעגער אפיציגע, רעכטס, 2. שט.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— 4
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— 8
פאר א מילימעטער־שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.